

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖG- MÄNN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 17 SEPTEMBER 1922.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

HOLLANDS DROTTNING I STOCKHOLM

Nederländska drottningen med gemål blev vid sin ankomst den 9 d:s entusiastiskt mottagen av ett Stockholm, som emellertid presenterade sig i ösregn. Upptill till vänster: Konung Gustaf och drottning Wilhelmina på väg ut till vagnen efter ankomsten till Centralstation. Till höger: Prinsgemålen Heinrich och kronprinsen. (Pressfoto). Nertill: Kung Gustaf och hans gäst le genom regnet (foto Holmén).

*

Ytterligare bilder från drottningbesöket se sid. 912.

RESTAURANGKULTUR

HEMMENS KONKURRENTER ÄRO OCKSÅ UNDERKASTADE FÖRVANDLINGENS LAG. AV GWEN.

LÅTOM OSS GENAST KOMMA överens om att det ligger i den mänskliga naturen att oro sig. Inte mycket, men precis så mycket som erfordras, för att det skall för varjom och enom bli litet spänning i tillvaron. Och litet relief för den egna personligheten. Ty, när man tänker rätt på saken, är det rent av ett vackert drag hos människorna, detta att var och en vill vara litet »för mer», ha litet självkänsla och litet gott samvete gentemot det egna jaget. Och hur skall detta vara möjligt utan jämförelsepunkter? Och hur skall dessa lättare kunna nås än genom ett måttligt nedsättande av nästan, eller om man nått ett så högt mått av kultur att detta bär emot, genom ett omåttligt nedsättande av allt det som hör den egna tiden till.

I någon mån kan man i detta söka förklaringen till, att man i vår tid får höra upprepade vissa »sanningar», som inbördes absolut motsäga varann.

Två av de mest populära äro: Det finns intet hemliv mer. Hemmen förfalla. I stället för hemliv finnes numera restaurangliv. Restaurangerna döda hemmen. Och det andra: Det finns intet restaurangliv mer. Restaurangerna förfalla. Vi sitta alltid hemma, därför att vi tycka att det numera är odrägligt att gå på krog.

Ni känner igen det, inte sant?

Den enklaste förklaringen är väl den att de som förut sutto hemma nu gå på krog, och att de som förut gingo på krog, nu sitta hemma. Till en viss grad förhåller det sig verkligen så — men inte alldeles. Och framförallt utöka icke de som klaga över hemmets förfall nämnvärt restaurangpublikens antal.

Förhållandet är nog i stället det, att både hemmen och restaurangerna industrialiserats, och att något av det, som hos dem bägge var oss värdefullast håller på att försvinna. Med »oss» menar jag då den generation som var fullvuxen innan kriget, och som har reda på hur världen var då. Den insikten gör oss till medelålders och skiljer oss från alla dem som i nymornad livslust för närvarande hålla på att njuta av tillvaron sådan den är.

Jag kan inte se att det finns någon verklig förskjutning från hemmet och till restaurangen. Däremot tror jag att de bägge förändrats — och förändrats ungefär på samma sätt. Självfallet måste uttrycken för denna förändring bli olika. Det jazzas på restaurangerna, men inte i hemmen, o. s. v. Men för bägges vidkommande är utgångspunkten en industrialisering, en mekanisering, en »amerikanisering» — hur man nu vill kalla det.

Och, tror jag, i bägge fallen är fenomenet övergående. Det finns en del tecken på att »den gamla goda tiden» skall komma tillbaka. Den inneslöt mycket ont, som vi hoppas världen har kommit ifrån, men också mycket gott, som den icke kan och icke behöver undvara.

Denna trevliga förvisning har jag fått på grund av ett par saker, jag sett i Tyskland, och till vilka det nog finns möjligheter att uppleta parallell hos oss.

Men låtom oss gå tillbaka i tiden — till den gamla goda tiden. Under den fanns

det bildade, arbetsamma och dugliga europeer (flera av dem leva ännu och se med förakt ned på en urledvriden tid!) vilka använde sin lediga tid och sin överflödiga inkomst på att beresa vår världsdel med resrouten lagd över de orter, där det fanns god mat serverad på ett trevligt sätt. För en nuvarande generation låter detta otroligt, men är icke dessmindre sant.

Dessa herrar hade i Paris tre, fyra olika ställen att välja på, i Köln på ditvägen hade de ett ställe, vars namn jag glömt, men där det lustigt nog serverades svalbon på det enda rätta sättet, i Hamburg fanns två restauranger, Pfordte och Ehmke, i Marseille en, alldeles nere vid hamnen, där man mest åt fisk, o. s. v.

De flesta av dessa gastronomiska oaser i livets öken äro antingen omformade av tiden, eller också av den så effektivt bortglömda, att de fått slå igen portarna.

Men ett par finns kvar. Bland dem Ehmke i Hamburg, vilket kanske var det berömdaste av dem alla. Det är värt en beskrivning sådant det nu ter sig — och skillnaden mellan för och nu är inte stor.

Den lilla vita byggnaden vid Gänsemarkt har icke påbyggt, har icke försetts med större fönster, terrasser åt gatan eller något av det som folk nu »vill ha». Inuti är matsalen, som är helt liten, fortfarande målad i snusbrunt eller chokladfärg — den färg som adertonhundratalet var sofistiskt nog att kalla för »pompejanskt rött». Hamburger Börs i Stockholm var åtminstone för 20 år sedan så färgat!

Borden stå tätt, möblerna äro gamla, skänken står fullt synlig med allt sitt glas och porslin borta vid ingången, på väggarna hänga några halvgamla gravyrer med jägare och hundar, ett ungdomsporträtt av »kaisern», Bismarck, Moltke, en »genre» med några väldigt berusade munkar innanför en klostermur, vilken raseras av en oförvägen ung fröken i gentil ridhabit från åttiotalet, som på sin fuchs sätter rätt in i klungan — kort sagt, det är allsammans alldeles förtjusande okonstnärligt, omaka och hemtrevligt.

Hemtrevnaden beror icke på det okonstnärliga, men på att allt detta organiskt utvecklats som en alldeles riktig bakgrund för de människor, som befolkade lokalen. Det var folk, som hade god tid, som trivdes där de voro, som inte funderade hur det såg ut på något annat ställe.

Det sista är karaktäristiskt för nutiden. Det rör den inte för — det beror på att bilerna överallt stå utanför, och att det finns ett urval som en föregående generation icke drömde om.

Den nuvarande innehavaren av Ehmke heter hr Cäsar Lindner och går själv omkring som hovmästare i affären. Det behövs, ty — mirabile dictu — lokalen är full vid måltidstimmarna.

Ågaren säger att det beror på att han inte gör sig till, inte ändrar på något sätt, ordnar allt så som det var förut. Han har helt få rätter på matsedeln, och alltid ganska enkla och förnuftiga saker. Men en måltid där är dock en upplevelse. Tja, säger han, det beror på att vi laga ordentligt, så som det skall lagas, »gute alte

hamburgische Küche». Skulle jag införa en modärn eller chic parisermatsedel, skulle jag vara ruinerad inom ett år, säger han.

För oss damer kan det vara roligt höra, att han tillägger att det säkerligen i hög grad beror på att han i kök och källare endast har kvinnlig betjäning att han kunna hålla sig uppe i konkurensen.

»De laga bättre mat» säger han. »Det är mera stil på den maten. Och de räkna bättre ut vad som skall gå åt. Så ta de mindre plats!» Det sista kan behövas, ty hela köksdepartementet hos Ehmkes är icke större än ett vanligt svenskt herrgårdskök. Men där är rent.

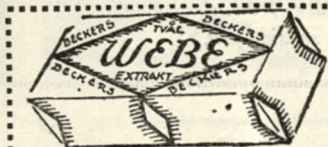
Ehmke, sådant det alltid varit, och fortfarande är, bevisar att det trots den förfärliga modärna tiden, alltfortfarande i en förnäm gammal hansestad, vilken dock för närvarande är full av gulasch, finnes publik för ett stillsamt och envist ställe med nedrökta väggar, med rena dukar, med god mat, himmelska viner, måttliga priser och varken musik eller klädsnobberi, ett ställe som kommer så nära hemmet som en restaurang gärna kan göra det. Om tio år, när alla de jazzbandsmondäna restaurangerna upphört att existera, kommer Ehmke att ligga lika fridsamt envist kvar vid Gänsemarkt, och besökas av belättna och fridsamma människor.

Hur det då ser ut med glasverandorna, guldirredningarna, dansgolven hos konkurrenterna vet jag inte. Men kanske äro de bortlyfta som löst kram.

Det finns hos oss i Sverige, framförallt i Stockholm, en del ting som peka i den riktningen. Samtliga de nyinredningar, som på senaste åren gjorts, lägga an på det hemtrevliga, det stillsamma. Musiken slipper man visserligen inte, och den vrålar ju, som vore publiken döv, men själva anläggningen, urvalet av servis och urvalet av rätter söker dock den avvägdhet, den ro som man förr kände i hemmen.

Detta sker samtidigt som de s. k. fina klasserna ha slutat att i stor toalett, med juveler och bara axlar, besöka restaurangerna efter nöjeslivets mera högtidliga handlinger. Guldkrogen, där alla bord voro besatta med människor som kände varann inbördes, som tillhörde den exklusiva överklassen och buro sina finaste kläder, finnes inte längre. Men i Hamburg finns Ehmke kvar. Och om gamla du Nord fanns kvar i Stockholm, vore där säkert icke ett ledigt bord vid måltidstimmarna.

Samtidigt vrides i hemmen på kranar och knappar med stor fart och mycken hast. Jungfrurna springa i dörrarna och deras nit hörs tvärs igenom de tunna väggarna. Det verkar inte hemtrevligt. Men när husmodern och hennes döttrar komma underfund med att det går bra att själv vrیدا på kranar och knappar med alla nutidens uppfinningar, och husfadern inser, att han blir nättare att se på om han inte begär mat för var tredje timme, bara för att han är hemma, så kommer nog balansen mellan hemmen och restaurangerna, och mellan hemmets boningsrum och ekonomidepartementet att återfalla i det jämviktsläge, som vi med rätta tro vara det nödvändiga för ett sunt och kultiverat samhälle!

TVÄTTPULVRET "WEBE"

Begär provpaket från någon av våra butiker.

Aktiebolaget WILH. BECKER - Stockholm.

EN FLICKPENSION I STOCKHOLM

FÖR FEMTIO ÅR SEDAN. FÖR IDUN AV GURLI LINDER

5. »FRUKTA GUD OCH VAR ALL MÄNSKLIG ORDNING UNDERDÄNIG FÖR HERRENS SKULL.»

(Forts.)

DET NÄMNDES I ETT FÖREGÅENDE kapitel, att Sophie Posse, som startade flickpensionen i Brunkebergs hotell, sades vara »en eldsjäl, som levde för religion och pedagogik». I hennes program framhölls uttryckligen som skolans förnämsta syfte, att »Christendomens sanningar måtte av barnen med levande sinne uppfattas.» När hennes bror greve Johan August Posse efter hennes död erbjöd Fredrique Unge att överta skolan, visste han självfallet, att hon skulle leda skolan i samma anda som hans syster. Men fru Hammarstedt levde gudskelov inte bara för religion och pedagogik. Den som är mor till sex barn och äger ett, trots de unika förhållandena, mycket lyckligt familjeliv torde väl i allmänhet vara räddad undan en dylik ensidighet. Fru Hammarstedt var nog också av ett mycket lugnare temperament; hon hade ett mildt och stilla sinne och dessutom en stor erfarenhet av livet och olika slags människor. Hennes sunda, varma mänsklighet i förening med hennes moderliga läggning gjorde, att den religiösa anda som vilade över skolan aldrig blev glädjehämmande eller tröttnande. Själv säger hon i ett programuttalande efter tjugou års verksamhet: Skolans huvudsyfte har varit och är att lära barnen frukta Gud, vara all mänsklig ordning underdåniga för Herrans skull samt förstå vikten av kvinnans kall i livet.

Var den kroppsliga vården — så som den beskrevs i föregående nummer — på sitt sätt originell, så var även fru Hammarstedts religionsundervisning olika, jag tror man kan säga, varje annan skolas. Denna undervisning var egentligen förlagd till morgonbönen, och gamla elever ha väl dess förlopp ännu i dag inristat i minnet.

Klockan nio samlades hela skolan i det största klassrummet. Fru Hammarstedt satt i katedern med psalmbok och två tjocka delar av bibeln framför sig; de tillhörde doktor Fjellstedts upplaga med förklaringsgar. Gången var: sjungande av en psalmvers, en helt kort improviserad bön av fru Hammarstedt, vilken avslöts med Fader vår, som lästes unisont av hela skolan. Därefter följde Trons artiklar, likaså lästa unisont. Så kom bibeltexten: en psalm ur Psaltaren. Samma psalm lästes de fyra första dagarna i veckan. Läsningen var ett slags responsorium på så sätt, att fru Hammarstedt läste en vers och skolan två växelvis. Någre verser utlades så för var dag medelst Fjellstedts förklaring samt frågor och svar. Efter psalmen lästes på samma sätt och förklarades ett stycke ur nya testamentet; en termin lästes t. ex. ett evangelium, en annan apostlagärningarna eller några av epistlarna. På fredagarna utbyttes Davidpsalmen mot ett kapitel i Ord-språksboken; den dagens morgonbön ansågo vi givet för den roligaste. Vilken skatt av levnadsvishet dessa ordspråk innefatta skönjde vi ju redan som barn; livet har lärt oss att än bättre förstå det. På

lördagarna lästes den följande söndagens epistel och evangelium och i stället för trosartiklarna syndabekännelsen. Morgonbönen avslöts med välsignelsen och en psalmvers.

Under adventstiden ersattes den vanliga bibelläsningen av jultexter. Dessa voro berättelserna om Johannes Döparen och Jesu födelse i något av evangelierna, samt de sju första verserna i Esaias 9 kapitel. Ute ruvade vintermörkret, men inne i bönsalen strålade tända lampor och ljus och gävo julstämning. Och de unga friska rösterna läste: Det folket som i mörkret vandrar ser ett stort ljus och över dem som bo i mörko lande skin det klarliga... Ty oss är fött ett barn, en son är oss given, vilkens herradöme är uppå på hans axlar, och han heter Underlig, Råd, Gud, Hjalte, Evg Fader och Fridsforste». Den profetiska kraften, den starka pondusen och den högtidliga rytmen i den gamla bibelöversättningens ålderdomliga språk söker man enligt min tanke förgäves i den nya; och aldrig torde den som gjort sig förtrogen med den förra övergå till den senare. — Före påsk lästes passionstexter, dels i nya testamentet, dels ur Psaltaren psalmerna 8, 16, 22, 69 och 109 samt Esais 53 kap.

Denna morgonandakt varade tre kvarts timme. Nu för tiden skulle det väl anses i högsta grad opedagogiskt att hålla barn så länge vid en dylik. Och dock blev morgonbönen aldrig för oss tråkig eller tröttsam, och den saknade icke ens spännande moment. De parallellspråk som stå under en stor del bibelverser slogos nämligen i allmänhet upp, och den som först lyckades hitta språket fick läsa upp det. Det blev en riktig kapplöpning, som förskaffade oss stor bibelkännedom och uppslagsvana. Ordningen mellan bibelns böcker hade vi på våra fem fingrar.

Såsom morgonbönen var anordnad blev den en väsentlig del av kristendomsundervisningen. För densamma voro därför ej anslagna för veckan mer än två timmar i de lägre och mellanklasserna samt en i de två översta. För småbarnen funnos kolorerade planscher som illustrerade berättelser ur bibliska historien och beredde dem mycket nöje. I tredje och fjärde lästes lilla katekesen och en mindre biblisk historia. I femte och sjätte, där fru Hammarstedt själv undervisade, stora katekesen — fem »bitar» var alltid pensum för läxan — Hübners bibliska historia och en förträfflig liten bok som måtte ha hetat Bibelns kännedom om Palestina, men som av oss blott nämndes vid de två första orden. Den innehöll redogörelser för innehållet i alla bibelns böcker samt Palestinas historia och geografi. I sjunde och åttonde slutligen lästes endast kyrkohistoria, lärare var kyrkoherda Hammarstedt själv.

Fru Hammarstedt tillhörde som förut nämnts de s. k. pietisterna, som i Stockholm fylkade sig kring Rosenius. Men dels hennes äktenskap med en präst i statskyrkan, dels hennes gammallutherska religiositet — uttrycket taget i dess bästa be-

märkelse — och hennes motvilja mot allt slags teologisk spetsfundighet fjärmade henne småningom från dessa kretsar, och särskilt från waldenströmarna, vilkas uppfattning av försoningsläran hon ej kunde biträda. Den kristendom hon själv levde och förkunnade tror jag kan karaktäriseras sålunda: Frukta Gud, var all mänsklig ordning underdånig för Herrans skull, utför stilla och plikttröget din gärning och böj dig i ödmjukhet inför Herrans rådslag! Som det centrala i hennes religion stod Kristus, han var för henne »vägen, sanningen och livet». Hennes religion, sådan som den under året blivit hennes livskälla, erbjöd inte för henne några problem, och hon anfäktades nog aldrig av några tvivel. Det föll därför aldrig någon in att gå till henne med sådana. Och kanske var det bäst så. En liknelse som hon särskilt älskade var den om såningsmannen. »Men somt föll i god jord och det gick upp och bar frukt tusenfalt.» Det var den skörden hon hoppades på, även om hon förstod, att mycket av säden skulle falla vid vägen, på hälleberget och ibland törne. Hon såg sin uppgift främst i att giva kunskapen. Och hon lämnade sedan sådden i fred att gro och växa. Hennes största klokhet låg kanske just däri, att hon aldrig underkastade oss några förhör om vårt religiösa liv. Hon kände nog instinktivt, att detta skulle för många ha, med ungdomens böjelse att gå till ytterlighet, skarpt konflikterna i stället för att mildra dem. Därför voro också hyckleri, skenlighet och ögontjänst egenskaper som inte hade den minsta förutsättning att uppstå och frodas bland denna ungdom. Så frigjord från all osund mysticism som fru Hammarstedts religionsundervisning i lära och liv var torde den ha givit de flesta av oss en stark rustning mot att sedan i livet rotlöst driva in i alla möjliga slags mer och mindre vidskepliga religiösa »ismer». Och även de som sedermera sökte sig fram på andra vägar till en bärande livsåskådning hade dock med sig från skolan ett bjudande krav på ärlighet.

På den praktiska kristendomsundervisningen gav hon oss ett lysande exempel i sin stora oppoffrande människokärlek. Aldrig vädjade en fattig mor förgäves till henne om frilevplats för sin dotter. Till och med åt helpensionärer bereddes sådana platser, och det många gånger då fru Hammarstedt skulle haft rätt att svara: Fullt upptaget. Alltid hittade hon någon vrå att stoppa den lilla skyddsslingen i. Men aldrig visste vi kamrater under vilka villkor denna var där. Fru Hammarstedt hatade om man så vill synden, men hon älskade människorna. Och hon mötte aldrig någon med förhävelse. At den fattige, betryckte och urspårade gav hon sin varmaste handtryckning, sin hjärtligaste blick. Och aldrig gick någon ohulpen från hennes dörr.

(Forts.)

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

NU TIDA BARN UPPFOSTRAN

HUSMODERFÖRBUNDETS KURS I UPPFOSTRINGSLÄRA HAR BÖRJAT.

Kursledaren fil. mag. Carin Ulin.

VARJE GENERATION har sina problem att kämpa med. Ett av den nu mogna generationens svåraste är kanske barnuppfostran. Många av dem, som ha att uppfostra barn, stå nu för tiden ibland förmligen häpna inför dem, som skola bilda det nya släktet och den nya tiden: de förstå dem helt enkelt inte, dessa små tänka och handla annorlunda än de själva gjorde som barn. Nutidens barn äro som ett nytt släkte. Det händer, att sex- sjuårs barn kritisera sociala och religiösa föreställningar, som de, vilka nu bilda den äldre generationen, började fundera över någon gång vid myndighetsåldern.

De nutida barnen vilja inte lyda.

Men det oroväckande är, att de nutida barnen inte vilja lyda. Vilken upprorsanda har då farit i dem? frågar man sig indignerat. Ack — det är ju vår egen... Det är väl så, att en tidigare generation hade det lättare med sin barnuppfostran. Den använde sin yttre auktoritet mot barnen, tvingande dem till lydnad, och den kunde göra det, därför att den kände sig bergsäker på att den hade rätt i sina meningar och sin åskådning. Men de nutida människorna äro själva splittrade och osäkra i sitt inre. Det känna barnen på sig. Det går icke längre att använda bara den yttre auktoriteten mot barnen. I stället vilja de som bäst förstå tiden (och framtiden?) hos barnen själva genom uppfostran bygga upp en inre auktoritet, som blir de smås rättesnöre, som gör dem till goda karaktärer och dugliga

människor. Men det är icke många mödrar, som ha tid till ett sådant uppbyggande arbete. De få, som ha det, få säkert själva en rik upplevelse, när de märka, hur barnet med sin stränga logik kritiserar och prövar och under moderns hand och livets inflytelser till slut blir en liten karaktär. Men för de andra, som icke ha tid att utbilda sig själva till uppfostrare i och med att barnen uppfostras, skulle det säkert vara av stort värde att få en handledning.

Det finns också ett annat klagomål mot nutida barn, ett klagomål, som tycks stå i strid med det förra. Barn lyda inte nu för tiden, heter det — men de tänka inte heller. De högre skolorna klaga över att de skaror, som strömma till dem, med varje år bli allt barnsligare och mindre utvecklade. De unga matas nu för tiden med kunskaper och intryck till den grad, att de ej få tid att tänka själva.

Ett löftesrikt program för kursen.

Några av här ovan antydda synpunkter framlade fil. mag. fröken Carin Ulin för en medarbetare i Idun på tal om Nordens Husmodersförbunds sociala kurs i uppfostringslära, vilken nu — efter vad Idun erfart — tagit sin början och för vilken hon är kursledare. Man har inte gjort stort väsen av kursen, och det är endast Idun, som tidigare och nu talat om den, liksom vi hoppas att i fortsättningen kunna följa vad den ger. Det är den kände barnläkaren professor I. Jundell, som tagit initiativet till kursen, och genom hans förmedling har kursen ekonomiskt säkrats genom donationer t. v. ett år framåt. Det samarbete, som här etablerats mellan vetenskapen och husmodersföreningarna i en av tidens viktigaste frågor, är ytterst glädjande.

Fröken Ulin, vilken som nämnt är kursledare med fröken Maria Lilliehöök som

biträdande kursledare, har tidigare varit resesekreterare i K. F. U. K. och därvid själv starkt känt, hur svårt det är för ungdomsledare att stå utan någon utbildning, någon andras erfarenhet att hålla sig till.

Kursen har fjorton deltagare, av vilka två äro norskor och komma som statsstipendiater. Av deltagarna äro några föreståndarinnor för barnhem, en sjuksköterska, två lärarinnor o. s. v. Meningen är, att de som gått genom denna ettåriga kurs, sedan skola i sin tur sprida kunskap till andra, till mödrar, ungdomsledare o. s. v.

Huvudvikten under kursen är lagd på det etiska och psykologiska. Det är ju av stor vikt för en mor eller annan uppfostrarinna, att icke blott kunna sköta barnets kropp, utan också känna dess själsliv för att så kunna vägleda det.

Kursen som tager sin början i nästa månad, omfattar föreläsningar, seminarieövningar, diskussioner m. m. För att komma i beröring med barn få deltagarna dessutom tjänstgöra på Allm. Barnhuset och olika uppfostringsanstalter.

En blick på programmet för föreläsningarna inger en verkligen de största förhoppningar — förhoppningar, som allmänheten kan dela, eftersom den mot lösande av seriebiljetter får tillträde till dem. Vi nämna bland föreläsare: professor I. Jundell (om ärftlighetslära och rashygien, om barnets kroppsliga och själsliga utveckling etc.), professor E. Müller, ärkebiskopinnan Anna Söderblom, professor Bror Gadelius (om skol- och övergångsålderns kroppsliga och själsliga utveckling), professor Alfr. Pettersson (om hemmet och bostaden), fru Gerda Lindblom, doktor Andrea Andrén-Svedberg, doktor Alfhild Tamm, fru Marie Michelet (om uppfostran under olika åldrar, straffet såsom uppfostringsmedel, barnets förvärvsarbete, nöjesliv m. m.) m. fl.

T.

Two bilder ur Benjamin Christensens nya film "Häxan", som har premiär den 18 d:s. T. h.: en bild ur gångna tiders hysteriska häxepidemi: Tillredning av trolldryck. T. v.: Den moderne nervläkaren undersöker, om patienten är hysterisk (Tora Teje och Albr. Schmidt).

"Häxan".

MED HÄPNAD och fasa måste vi nutida människor se på den besynnerliga rörelse, som tog sig uttryck i häxeriet och häxprocesserna. Rörelsen bottnade i epidemisk hysteri både hos de kvinnor, som trodde sig vara häxor, och — under andra, men kanske ännu ohyggligare former — hos de män, som satte häxförföljelserna i gång. Filmen "Häxan" med dess bilder från häxtiden blir säkert en av säsongens märkligaste filmer. Den har av vetenskapsmän befunnits vara vetenskapligt korrekt och är samtidigt ytterst spännande. Svensk Filmindustri har låtit inspela filmen.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

IDUNS FÖLJETONG TROTS ALLT

ROMAN AV JOHN GALSWORTHY. AUKTORISERAD ÖVERSÄTTNING AV ELLEN RYDELIUS.

(Forts.)

GYP KUNDE UPPTÄCKA, ATT FIORSEN finurligt efterhärmat detta släpiga uttal, och hon blev het om öronen. Valparna utgjorde en avledare — deras egenskaper, nosar, fräckhet och mat höllo faran på avstånd några minuter. Sedan började härmningen igen. När faster Rosamund tagit ett något plötsligt avsked, stod Gyp vid fönstret i sin salong och masken hade fallit från hennes ansikte. Fiorsen kom fram, lade armen om henne bakifrån och sade med en häftig suck:

— Skola de komma ofta — dessa förträffliga människor?

Gyp drog sig undan honom mot väggen.

— Om du älskar mig, varför försöker du då såra de andra, som också älska mig?

— Emedan jag är svartsjuk. Jag är också svartsjuk på de där valparna.

— Och tänker du försöka skada dem?

— Om jag ser dem för mycket i din närhet, kanske jag gör det.

— Tror du jag kan bli lycklig, om du gör andra illa, emedan de älska mig? Han satte sig och drog henne ned på sitt knä. Hon gjorde intet motstånd men besvarade inte på minsta sätt hans smekningar. Första gången — den allra första vännen, som kom in i hennes eget nya hem! Det var för mycket!

Fiorsen sade strävt:

— Du älskar mig inte. Om du älskade mig, skulle jag känna det genom dina läppar. Jag skulle se det i dina ögon. Ah, älska mig, Gyp! Du skall!

Men att säga till Kärleken: »Ge dig!» var inte rätta sättet att beveka Gyp. Hon tyckte det var ren ouppfostrad dumhet. Hon kände kyla mot honom i själen, ju mer hon gav sin kropp. När en kvinna inte nekar en man, hon icke verkligen älskar, någonting, börja skuggor redan falla över bröllopsgården. Och Fiorsen visste det, men hans självbehärskning var ungefär jämnställd med de båda valparnas.

På det hela taget voro dock hennes första veckor i det nya hemmet lyckliga, och hon var alltför upptagen för att ha mycken tid till tvivel eller grämselse. Flera viktiga konserter voro utsatta till maj. Hon emotsåg dem med häftig iver och sköt allt som hindrade förberedelserna för dem, i bakgrunden. Liksom för att sona den instinktiva motviljan mot att ge sitt hjärta, som hon alltid innerst var medveten om, gav hon all sin energi, utan beräkning och utan förbehåll. Hon var redo att spela för honom hela dagen och var dag, liksom hon från första början hade stått till förfogande för hans lidelse. Det skulle ha smutsat hennes egen åsikt om sig själv, om hon svikit på dessa områden. Men hon hade några lediga timmar på morgonen, ty han låg till sängs till elva och var aldrig i ordning att öva sig före tolv. Under dessa tidiga timmar gick hon igenom sina order och gjorde sina inköp — denna sysselsättning, som för så många

kvinnor är det enda verkliga arbetet, en strävan efter idealet, en tävlan mellan ens smak och kunskap och den stora världen därute, en hemlig passion, även hos de vackra, att göra sig själva och hemmet ännu vackrare. Gyp gick aldrig i butiker utan denna svaga darrning, som löpte upp och ned i hennes nerver. Hon avskydde att vidröras av främmande fingrar, men icke ens detta hindrade hennes nöje, då hon vände sig hit och dit framför höga speglar, medan försäljerskan eller försäljaren med en beundran, som först var låtsad och sedan verklig, lät fingerspetsarna glida över dessa fina kurvor, slätade ut tyget och satte i knappålar.

Andra morgnar brukade hon rida tillsammans med Winton, som hämtade henne och sedan lämnade henne vid porten efter dessa utflykter. En dag, efter en ridtur i Richmond Park, där hästkastanjerna just höllo på att slå ut, åto de sen frukost på en hotellveranda, innan de redo hem. Några fruktträd stodo ännu i blom alldeles nedanför dem, och solskenet strömmade ned från en blå himmel, strödde silver över flodens krökar och guld över ekarnas knoppande blad. Winton rökte sin frukostcigar och stirrade över trädtopparna ned mot floden och de skogiga slätterna där bakom. Med en förstulen blick på honom sade Gyp mycket mjukt:

— Red du någon gång med min mor, far?

— Bara en gång — samma väg som vi ha ridit i dag. Hon hade ett svart sto, jag hade en fux. — Ja, i den där skogsdungen på den lilla kullen, som de hade ridit igenom på morgonen, hade han stigit av hästen och stått bredvid henne.

Gyp sträckte fram handen över bordet och lade den på hans.

— Berätta om henne, käraste. Var hon vacker?

— Ja.

— Mörk? Lång?

— Mycket lik dig, Gyp. Litet — litet — han visste inte hur han skulle beskriva skillnaden — litet mera utländsk kanske. Hennes farmor var italienska, ser du.

— Hur kom du att älska henne? Plötsligt?

— Lika plötsligt som — han drog undan handen och lade den på verandaräcket — som solen där kom på min hand.

Gyp sade lugnt liksom för sig själv:

— Ja, jag tror inte jag förstår det — än.

Winton drog in andan genom tänderna med en halvkvävd väsning. Han visste absolut inte om han skulle vara glad eller ledsen.

— Älskade hon dig också vid första åsynen?

— Man tror lätt vad man vill tro — men jag tror det. Hon brukade säga det.

— Och hur länge räckte det.

— Bara ett år.

Gyp sade mycket mjukt:

— Stackars älskade far! — Och plötsligt

tillade hon: — Jag kan inte uthärda att tänka, att jag dödade henne — jag kan inte uthärda det.

Winton reste sig bedrövad över dessa plötsliga förtroenden, en koltrast, som blev skrämmd av rörelsen, upphörde med sin sång. Gyp sade med hård röst.

— Nej, jag vill inte ha några barn.

— Utan detta skulle jag inte ha haft dig, Gyp.

— Ja, men jag vill inte ha några. Och jag — jag älskar inte på det sättet, jag skulle vara rädd.

Winton såg på henne en lång stund utan att tala, med neddragna ögonbryn och rynkad panna, förbryllad liksom över sitt eget förflutna.

— Kärleken — sade han, — fångar en och man är borta. När den kommer, hälsar man den välkommen, antingen den skall döda en eller ej. Skola vi vända tillbaka, mitt barn?

När hon kom hem, var klockan icke fullt tolv. Hon skyndade sig att bada och klä sig och sprang ut i musikrummet. På väggarna hängde guldbrokad, gardinerna voro silvergrå, där fanns en divan överhöjd med silver och guldtyg och en öppen spis av hamrad mässing. Det var en studie i silver och guld med undantag av två färgklickar, en skärm kring pianots främre del, med briljant målade påfågelsstjärter och en blå persisk vas, i vilken det fanns blommor i olika nyanser av rött.

Fiorsen stod vid fönstret i en sky av cigaretttrök. Han vände sig inte om. Gyp stack handen inom hans arm och sade:

— Jag är så ledsen, käre vän. Men klockan är bara halv ett.

Hans ansikte såg ut som om hela världen hade förorättat honom:

— Det var skada du kom tillbaka! Det är nog mycket trevligt att rida.

Kunde hon inte få rida med sin egen far! Vilken oförnuftig svartsjuka och egoism! Hon vände sig bort utan ett ord och satte sig vid pianot. Hon var inte van att uthärda orättvisor — inte alls! Luktten av konjak blandades också med cigaretttröken. Att dricka på morgonen var fullt — verkligen rysligt! Hon satt vid pianot och väntade. Han skulle vara så här ända tills han hade spelat bort misshumörets moln, och då skulle han komma och stryka hennes skuldror och lägga läpparna mot hennes nacke. Ja, men det var inte rätta sättet att uppföra sig, det var inte sättet att bli älskad av henne. Och hon sade plötsligt:

— Gustav, vad har jag egentligen gjort som du tycker illa om?

— Du har haft en far.

Gyp satt alldeles stilla några sekunder, och sedan började hon skratta. Han var så lik ett trumpet barn där han stod. Han vände sig snabbt om och lade handen över hennes mun. Hon såg upp över denna hand, som luktade tobak. Hennes hjärta spelade grand écarté inom henne, åt ena hål-

VÄGGLÖSS
utrotas med **Cyanvätegas**.

KACKERLACKOR
utrotas med **Kackerin**.

RÅTTOR
utrotas med **Rattoxin**.

Riks. 237 10.
Allm. Söder 335 52.

Begär prospekt och intyg. Sveriges största firma inom branschen är
DESINFEKTIONS-AKTIEBOLAGET HYGIEN
BRÄNNKYRKAGATAN 3 - STOCKHOLM.

Telegramadress:
DESINFEKTION.

let i samvetsagg, åt det andra i förbittring. Hans ögon sänktes före hennes, han släppte hennes hand.

— Nå, skola vi börja? sade hon.

Han svarade tvärt: Nej, och gick ut i trädgården.

Gyp satt kvar, bestört och äcklad. Var det möjligt, att hon kunnat deltaga i en sådan avskryvd liten scen? Hon satt kvar vid pianot och spelade om och om igen samma passage utan att ge akt på vad det var.

IV.

Ännu så länge hade de icke sett en skymt av Rosek i det lilla hemmet. Hon undrade, om Fiorsen hade berättat hennes yttrande för honom, fast om så vore, skulle han säkert förneka det. Hon hade märkt, att hennes man talade sanning, när det passade honom, icke då det vållade honom obehag. I fråga om musik eller konst kunde man dock lita obetingat på honom, och hans uppriktighet var förfärande, då hans nerver voro i olag.

Men på den första konserten fick hon se Roseks ovälskna figur på andra sidan om gången, två bänkar bortom hennes. Han talade just med en ung flicka, vars lilla och utsökt formade ansikte hade alabasterns genomskinliga klarhet. Med de runda, blå ögonen fästade på honom och läpparna litet skilda åt, hade hon ett lätt intetsägande utseende. Hennes skratt var också en smula intetsägande. Och ändå voro hennes drag så sköna, hennes hår så lent och vackert, ansiktsfärgen så blek och fin, nacken så vit och rund, kroppens hållning så utsökt, att Gyp hade svårt att ta blicken från henne. Hon hade sagt nej till fasterns sällskap. Det kunde irritera Fiorsen och skada hans spel, om han såg henne tillsammans med »den där stela engelskan». Hon ville också än en gång känna samma sensationer som i Wiesbaden. Det skulle bli ett slags heligt nöje att veta, att hon hade hjälpt till att fullkomna de toner, som rörde så många åhörarens hjärtan och sinnen. Hon hade så länge sett fram mot denna konsert. Och hon satt där nästan utan att andas, höjd över medvetandet om de andras närhet, vek och stilla, utstrålande värme och iver.

Fiorsen hade sin mest osympatiska min liksom alltid, då han först kom fram inför ett auditorium — han var kall, inbunden, på sin vakt, trotsig och stod halft bortvänd, medan de långa fingrarna vred på skruvarna och rörde vid strängarna. Det var underligt att tänka sig att hon för bara sex timmar sedan hade smugit upp ur sängen, där han låg. Wiesbaden! Nej, detta var icke som i Wiesbaden! Och då hon spelade, kände hon icke samma sensationer. Nu hade hon hört honom för ofta, hon visste alltför väl, hur han frambragte dessa ljud, hon visste, att deras eld och ljughet och ädelhet härstammade från fingrar, öra, hjärna — icke från hans själ. Inte heller var det längre möjligt att på dessa tonernas strömmar sväva bort till nya världar, att höra klockor i dagningen och kvällens dagg, då den föll, att känna det gudomliga i vind och solsken. Den romantik och extas, som i Wiesbaden genomdränkt hennes själ, kom icke mera åter. Hon sökte efter de svaga punkterna, de passager, med vilka han hade kämpat och hon likaså, hon distraherades

av minnen utav hans nyckfullhet, av dystra stämningar och plötsliga smekningar. Och sedan mötte hon hans ögon. Blicken var densamma, men ändå hur olik de där blickarna i Wiesbaden. Den hade den gamla kärlekshungern, men den hade förlorat sin dyrkan, sin själsliga prägel. Och hon tänkte: Är det mitt fel eller beror det bara på att han äger mig nu och kan göra vad han vill med mig? — Det var en ny besvikenhets, kanske den största hittills. Men hon flammade upp och rodnade vid applåderna och glömde sig själv i glädjen över hans framgång. Under pausen gick hon genast ut på sitt första besök i artisterernas rum, till den hemlighetsfulla förtrollningen i en titt bakom kulisserna. Han kom just ned från den sista inropningen, och vid hennes åsyn försvann hans min av uttråkat förakt, han tog hennes hand och kysste den. Gyp kände sig lyckligare än hon gjort sedan sitt giftermål. Hennes ögon strålade och hon viskade:

— Det var härligt!

Han viskade tillbaka:

— Verkligen! Älskar du mig, Gyp?

Hon nickade. Och i detta ögonblick gjorde hon det eller trodde åtminstone så.

Så började folk komma in, bland dem hennes gamle musklärare, monsieur Har-most, grå och mahognyfärgad som alltid. Efter ett »Merveilleux» eller »Très fort» till Fiorsen vände han ryggen åt honom för att tala med sin forna elev.

Jaså, hon hade gift sig med Fiorsen — kära hjärtans! Det var märkvärdigt verkligen! Och hur var det att alltid vara med honom — litet lustigt — vad? Och hur var det med hennes musik? Den skulle bli fördärvad nu! Å, det var skada! Inte? Då måste hon komma till honom, ja, hon skulle komma igen. Hela tiden klappade han hennes arm liksom om han spelade piano, och hans fingrar, som hade en ängels anslag, kände på fastheten i hennes muskler liksom om han undrade, i fall hon låtit dem förfalla. Han tycktes verkligen ha saknat sin »lilla vän» och glädjas åt att se henne igen, och Gyp, som aldrig kunde motstå vänlighet, log emot honom. Det kom mera folk. Hon såg Rosek tala med Fiorsen, och den unga alabasterflickan stod tyst med läpparna allttjämt litet skilda, och såg upp på hennes man. Det var en fulländad figur, fast något kortväxt, ett duvlikt ansikte, vars utsökt formade halvöppna läppar tycktes be om konfekt. Hon kunde inte vara mer än nitton år. Vem var det?

En röst sade nästan i hennes öra:

— Goddag, mrs Fiorsen! Jag är lycklig att äntligen få se er igen.

Hon var tvungen att vända sig om. Om Gustav förrätt henne, skulle man aldrig få veta det av denna sammetsmask med den blida vaksamheten och den påpassliga fattningen, som förde samtalet så ledigt. Vad var det hos honom som hon tyckte så illa om? Gyp hade vakna instinkter, hon hade den naturliga intelligens, som ligger djupt ned hos vissa naturer, som ej äro överintellektuella men vars »kän-selspröt» äro för fina för att bli bedragna. Och för att någonting säga frågade hon:

— Vem var den där unga flickan som ni talade med, greve Rosek! Hennes ansikte är så förtjusande.

Han log precis det leende hon hade tyckt så illa om i Wiesbaden. Hon följ-

de hans blick och såg hur hennes man talade till flickan, som i detta ögonblick mer än någonsin tycktes be om konfekt.

— Det är en ung danserska, Daphne Wing — hon kommer att göra sig ett namn. En flygande duva! Jaså ni beundrar henne, madame Gyp?

Gyp sade leende:

— Hon är mycket vacker — jag kan tänka mig hon dansar härligt.

— Vill ni komma och se henne en dag? Hon har ännu ej debuterat.

Gyp svarade:

Tack. Jag vet inte. Jag tycker om dans förstas.

— Det är bra. Då skall jag ordna det.

Och Gyp tänkte: — Nej, nej! Jag vill inte ha någonting att göra med er! Varför talar jag sanning? Varför säger jag inte, att jag avskyr dans.

Just då ringde en klocka, folket började skynda ut. Flickan kom fram till Rosek.

— Miss Daphne Wing — mrs Fiorsen.

Gyp sträckte fram handen med ett leende — den här unga flickan var verkligen som en tavla. Miss Daphne Wing log också och sade med tonfallet hos en person, som fått en dialekt omsorgsfullt rättad:

— Åh, mrs Fiorsen, så härligt er man spelar — säg?

Det var inte bara det omsorgsfulla uttalet utan någon brist, då den utsökta munnen rörde sig — brist på själ, känslighet, vem kan säga det? Och Gyp kände sig sorgsen som över en fläck på en fulländad blomma. Med en vänlig nick vände hon sig mot Fiorsen, som väntade för att gå upp på estraden. Var det henne eller flickan som han betraktat? Hon log mot honom och gled tyst bort. I korridoren sade Rosek, som stod och väntade:

— Varför inte i kväll? Följ med Gustav hem till mig. Hon kan dansa för oss och så supera vi allesammans. Hon beundrar er, madame Gyp. Hon vill gärna dansa för er.

Gyp önskade att hon haft den enkla brutaliteten att säga: — Jag vill inte komma. Jag tycker illa om er! — Men det enda hon kunde få fram var:

— Tack. — Jag skall tala med Gustav.

Då hon väl var tillbaka på sin plats igen, gned hon den kind som hans andedräkt vidrört. Nu var det en ung flicka som sjöng — en av dessa ansikten som Gyp alltid beundrat, guldrött hår, blå ögon — raka motsatsen till henne själv — och sången var »The Bens of Jura», denna egendomliga utgjutelse från ett hjärta, som brustit av kärlek.

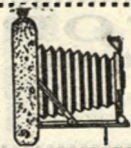
»Och mitt hjärta, som mistat sin egen sol»...

Tårar stego upp i hennes ögon, och en skälvning av något mycket djupt gensvar genomförde henne. Vad var det fadern hade sagt: »Kärleken fångar en, och man är förlorad!»

Hon, som var resultatet av en sådan kärlik, ville inte älska!

Flickan hade slutat sjunga. Det blev obetydligt med applåder. Likväl hade hon sjungit härligt, och finns det någon underbarare sång i världen? Var den för tragisk, för smärtsam, för egendomlig — inte »söt» nog? Gyp kände sig bedrövd för hennes skull. Hon hade huvudvärk nu.

(Forts.)

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

För Vår och Sommar

Prover sändas. . . Preciserat
godbetsfullt vad Di önskar.

Bomullstyger för Edra klänningar och blusar.
Gardiner och Möbveltyger för Edra bostäder.
Allt handvävt, slitstarkt, ljus och tvättäkta.
Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

MODERN OCH DE FEM DÖTTRARNA

EN BILD FRÅN VÄRLDSSTADEN VID SEINEN AV JANE GERNANDT-CLAINE.

ÄNDA SEDAN JAG FÖR FÖRSTA gången träffade den unga parisiska advokaten, M:lle Yvonne Pommay, längtade jag att få göra hennes mammas bekantskap. Jag råkade den unga flickan på en middag i sällskapet A. N. O. D. — Nationella samfundet för demokratiens organisering — där man möter blommor av alla de krafter, som planlägga och handla för morgondagen. Omständigheterna gävo oss god tid att språka. Och allt under det vi utbytte åsikter om ett och annat, fick jag veta att denna så intellektuellt anlagda unga parisiska, vilken tycktes vara inne i dagens alla frågor, hade fyra systrar. En av dem var advokat liksom hon själv, två voro läkare och den näst yngsta tanddokter.

"Således ha ni alla ägnat er åt studier?" sporde jag.

"Ja", svarade hon. "Vi fingo göra vad vi hade lust till. Mère — med vilken ömhet uttalade hon icke det ordet mor! — har alltid tyckt att fransyskornas bildning spände om alltför trånga områden. Hon har givit oss mark under fötterna och luft under vingen. Det är tack vare henne vi alla nått vårt mål."

"Och alls icke tack vare er pappa?" smålog jag som visste att fadern är en framstående och mycket anlitad arkitekt.

"Pappa", skrattade hon skälmaktigt, "försökte bara sticka käppar i hjulen för oss. inte ville han ha fem lärda i stubb under sitt tak. Men han var så illa tvungen. Vi ha mamma med oss. Och det är den bästa förkämpe jorden kunde bära, så fort det gäller oss."

Detta slog an på mig.

"Jag anser att det finns ett stort tomrum i mitt liv, så länge jag inte fått hälsa på er mor", sade jag. Och dock dröjde det en rätt lång tid, innan jag träffade henne personligen.

Mademoiselle Yvonne, som jag känner bäst i hela systerflocken, bedrev att börja med sina studier nästan som en lek, så lätt hade hon att lära allt vad hon ville. I den allra tidigaste ungdomen stod hennes håg dock åt annat håll. Begåvad med en utomordentligt stark och vacker röst, ville hon ägna sig åt sången och drömde till och med om att uppträda på l'Opéra Comique. Mera behöves icke i denna strängt regelrätta pariserfamilj av den högre borgareklassen för att vända upp och ned på allt. Fadern blev utom sig och befallde att all musik ögonblickligen skulle tystna i huset.

Ingen vågade klyva näbb. Hans söta unga dotter fick tillsägelse att hålla sig till boken, tog studenten och kastade sig sedan huvudstupa in i de akademiska studierna med advokatyret som mål. Strålände glad som hon är till sin natur, tycks hon alls icke sörja över att hon ej fick utbilda sin stämma och går helt och hållet upp i de processer hon sköter. Ofta nog är det hennes synnerligt verksamme far, som skaffar henne kunder. Och om han har processer, är hon hans självskrivna advokat. Hennes pappa är mycket stolt över denna sin dotter, alla sina döttrar. Och hur vore det möjligt annat?

Den andra i ordningen, madame Madeleine, är läkare och gift med en studiekamrat. Hon är en av de mest bemärkta vetenskapligt utbildade kvinnorna i Paris. I besittning av

T. v. modern, m:me Pommay. T. h. äldsta dottern, m:lle Yvonne Pommay, advokat.

okuvlig ihärdighet, skicklighet och auktoritet, tjänstgör hon i ett av de största sjukhusen i Paris. Och den ställning hon innehar anses som en hederspost icke blott för en kvinna, den skulle även vara det för mycket framstående män. Synnerligt lycklig i sitt äktenskap, har hon något i sitt väsen som framför allt inger en förnimmelse av ro. Och man betraktar henne gärna, då hon ibland unnar sig tid att bevista Nationella samfundets middagar.

Leendet över hennes läppar har en förfining, en glans, en andlighet, som fångslar blicken. "Kom mig inte för nära", säger det. "Den tankens och erfarenhetens värld jag gjort till min stänger jag när som helst med läs och riglar — vilket icke hindrar mig att le med de glada då jag bara har lust." Man har stor respekt för henne. Och vem skulle icke vara stolt över den fina, rakryggade självmedvetenheten, det tillbakadragna lugnet hos dylika utvalda medlemmar av vårt kön?

Efter madame Madeleine kommer Marcelle, som valt juristyrket i likhet med Yvonne. Hon skulle velat skaffa sig en advokatbyrå, men måste avstå från denna plan, då det ej är tillåtet för kvinnor att köpa en *étude*. Detta hindrar henne emellertid icke att ha händerna fulla med arbete liksom den fjärde i ordningen, Andrée, vilken ägnar sig åt tandläkareyrket. Suzanne, den yngsta, är kirurg. Under kriget arbetade hon med doktor Hartman, vilkens namn är mycket känt inom läkarevärlden härstädes och förmodligen långt utom Frankrikes gränser.

Nu skall jag tala om modern. Jag har gömt det bästa till sist.

Hon är förtjusande — fin, livfull, enkel, ännu ung hon också, med ramsvart hår, uttrycksfulla drag och en summa av livserfarenhet som gör att man kunde tala med henne från morgon till kväll utan att rötna. Jag sporde om även hon känt sig dragen till studierna, eftersom hon — för att anföra min goda vän M:lle Yvonne — kört sina flickor ut på studiebanan som små kärror.

"Inte alls", sade hon. "Jag ämnade utbilda mig till pianist härnere i Paris för en svensk musiklärarinna, som gav mig den första ingivelsen att hysa äregiriga drömmar för mitt kön, då hon berättade, hur högt kvinnobildningen står i ert fosterland. När jag gifte mig och mina döttrar kommo till världen — det gick på fem år — föresatte jag mig att bli en ärekrävande mor och husmor.

"Jag ville göra något av mina små töser, men att börja med var det icke lätt. Innan Madeleine tog studenten till exempel, måste hon stiga upp klockan sex och gå ut klockan sju på morgonen till ett lyceum, som låg i ett helt annat kvarter. Student blev hon efter två års knog därborta. Hon arbetade som en liten häst både då och sedermera, men den tiden var det icke många parisiskor som studerade medicin. De manliga kamraterna hade mest att göra med utländskor och deras uppträdande mot det täcka könet lämnade åtskilligt övrigt att önska. Madeleine lärde dem emellertid snart att ta skeden i vackra hand. Till mig kommo alltid flickorna och lättade sitt hjärta", smålog modern. "Men jag var också mycket fordrande. Också voro de styvare än någon pojke."

Vid sidan om läsningen hade de var sin hushållsvecka. De måste lära sig stoppa strumpor, bädda sin säng, städa sitt rum och hålla ett hus i ordning. Alla fem kunna de laga mat. Suzanne, den yngsta (kirurgen) är särskilt road av att tillreda läckra efterrätter och glace.

"Flickorna mina hänga ihop som ler och långhalm och fröjda sig åt varandras framgångar", fortfor den glada modern. "Jag har alltid uppmuntrat dem att vara flitiga och och sätta målet högt. Driv bara på töserna", brukade jag säga till deras skolföreständarinna. "Och somliga bland mina väninnor, som tyckte att jag gick för långt, äro nu de första att ångra att de inte följt mitt exempel med sina egna flickebarn. Arbetet har bara kommit de mina att hålla allt djupare av varandra. Saknas en av dem i hemmet, uppstår ett tomrum, som intet annat kan fylla. Och alltid ha de något att säga varandra; deras liv är så rikt. Tre av dem togo studenten på samma gång och föreställ er", utbrast madame Pommay, "det var jag som invigde min dotter tandläkarens skruvstol."

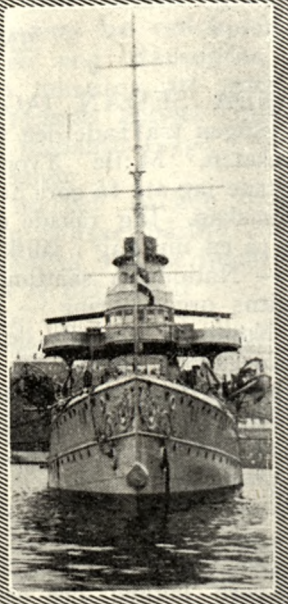
"Hon tog bort halva underkäken på mig", smålog den modiga parisiskan, "och som ni ser, mår jag inte sämre för det. Behåll svårigheterna för er själva, lärde jag alltid mina döttrar och försök att ha en lätt hand med alla andra. Det tycks mig", tillade hon med sin vackra blick, "att detta innehåller hela livskonstens mysterium."

"Och den konsten har mor studerat", bekräftade äldsta dottern Yvonne. "Hon är född uppfostrarinna. Inga krokvägar! var den första lärosats vi fingo inplantade i oss. Sanningen framför allt. Därför stod det alltid en klarhet kring mamma. Det hörde jag pappa säga en gång, när jag var liten, och sedan har jag alltid kommit ihåg det. Han tog oss ofta med sig på långa vandringar genom gator och gränder och lärde oss att få blick för olika stilarter och epoker i arkitekturen. Han hade sinne för dem alla."

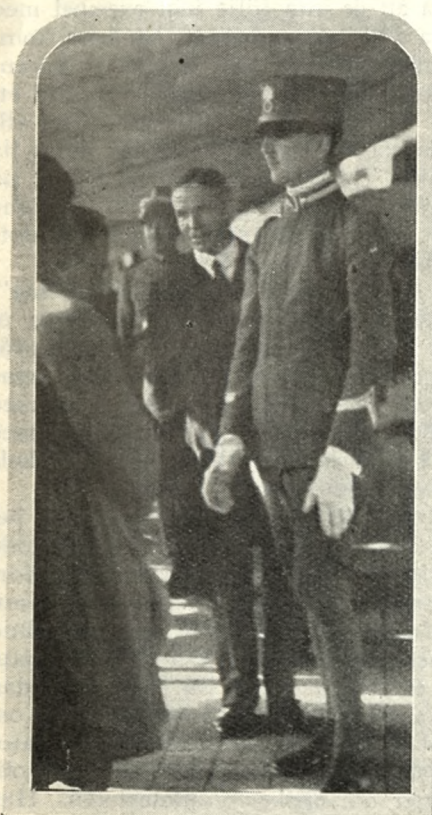
"Utom för de allra nymodigaste", skrattade madame Pommay. "Stig aldrig in i en hiss! lydde den vishetsregel han präntade in i mitt medvetande. Och det har jag heller aldrig gjort. Men tala inte om det, när ni skriver om oss till er kvinnotidning", vände hon sig till mig. "Vad skulle de då tänka om mig i Sverige?"

Vid trötthet, sömnlöshet och allehanda kraftnedsättningar är bästa hjälpmedlet en **Sanokapsel** dagligen. Bekvämast, angenämast och billigast medel för ernående av nerv- och muskelkraft, levnadsmod och arbetslust. Finnes å alla apotek och kemikalieaffärer.

Från det nederländska drottningbesöket i Stockholm: Upptill till vänster: Konung Gustaf och drottning Wilhelmina gingo på söndagen ombord på ångaren Tessin vid Riddarholmen — allttjämt i ösregn. I mitten: Mellan murar av paraplyer for den kungliga vagnen efter drottningens ankomst på lördagen över Centralplan. Upptill till höger: Holländska kryssaren Zeeland, på vilken drottning Wilhelmina på måndagen mottog holländska kolonien i Stockholm. (Pressfoto.) Nertill: Utanför slottet vid drottningens ankomst (Pressfoto).

Av den italienska eskaderns besök i Stockholm hade man kännning både i societetslivet och i det enklare sällskapslivet på Skansen och andra folkliga ställen. Här ovan italienske kronprinsen Umberto, som tjänstgjorde på ångaren "Feruccio" (Foto Pressbyrån). Till höger trevliga italienska typer, sådana man såg dem på Stockholms gator: kadetter, underofficerare, matrosar. Längst upp till höger en grupp italienska sjömän utanför Nordiska museet, där de avlagt ett besök.

Ett försök övertygar Eder om att marknadens bästa tvättmedel är **KRISTALLIN**
från **OLJEFABRIKS A.-B. UNION - MALMÖ**

EN SVENSK VÄRLDSOMSEGLARBRAGD

NÅGRA UPPELVELSER I BILD FRÅN JAKTEN FIDRAS TVÅÅRIGA VÄRLDSOMSEGLING, SOM I DAGARNA FULLBORDATS.

Jakten Fidra i Cowes i England, varifrån den startade sin tvååriga, i dagarna avslutade världsomsegling. T. h. Fidras besättning tillsammans med hövdingen och lotsen (de båda infödda herrarna i halmhatt) på Tukaroa.

T. v.: En delfin drages upp ur djupet till Fidras däck. I mitten: Infödingar på Paskön, ett Söderhavsparadis med urgammal kultur, som Fidras män också besökte. T. h.: Svenskarna deltaga i "societetsliv" på en av Söderhavsoarna. Här en inhemsk skönhet.

T. v.: Två Söderhavsskönheter. I mitten: Hula-huladans på Tahiti. Det är den nationella dansen på ön och infödingarna hänge sig åt den med lidelse. T. h.: en av de frivilliga matroserna, hr Johansson, med sin första fångst, en tumlare, tagen vid Cap Virgin. De på denna sida återgivna bilderna ge en liten föreställning om vad allt jakten Fidras kända besättning sett under sin världsomsegling. Färden har ju varit en ovanlig sportsbragd, och jakten, som är på 44 nettoton, torde också, sedan den väl utrustats i Karlskrona, komma att finna köpare i England, där man uppskattar dess kuriositetsintresse.

MIN ARABBRUD. SKISS AV RADSCHA

SAID BEN HASSAN HETTE HAN och var scheik över en större douar, belägen några tiotal kilometer söder om Djénien bou Rezk, en fullblodsriktrogen från hjässan allt intill de välvårdade naglarna.

Han hade passerat 60-årsgränsen och verkade patriark med sitt långa, starkt gråsprängda skägg, hans prydnad och stolthet.

Vi sutto med benen korslagda, och framför oss stod en ofantlig träskål, fylld till brädden med mechoui, ett helstekt, aptitligt doftande får, omgivet av den traditionella cous-cousen. Så långt ögat nådde sträckte sig öknen, ett vågigt sandhav, här och där avbrutet av förtorkade buskar, alfagräs och klipphällar. Under palmerna stodo våra hästar, njutande av skuggan och tuggande på sitt korn. Men själva sutto vi inne i hans hus, en fyrkantig stenbyggnad, som utestängde värmen, vår tillflyktsort under den mest brännande delen av dagen.

Bredvid oss stodo de tre sönerna, de två redan fullvuxna män med svarta helskägg, den tredje en pilt på 6-7 år, livfull, faders stolthet.

En önskan att jaga hade fört mig så långt söderut, jaga gazell i Sahara. Ännu hade vi ej brutit upp, men vi voro beredda, så snart värmen lagt sig. Och nu hade måltiden börjat.

Min vän Said Ben Hassan hade till en början iakttagit den värdighetens tystnad, som anstår en framstående scheik, då denne träder i beröring med det militära elementet. Araben gillar blott ett yrke, och det är krigarens. Men samvaron tinade så småningom upp hans vältalighet. Han var en intressant person, denne öknens son, vilkens fader varit bland dem, som sökt hindra den franska invasionen i Algeriet.

»Du är inte fransman,» sade han plötsligen, »fastän du bär deras uniform.» Han pekade på min officersuniform från främlingslegionen. »Varför är du då här?»

Jag förklarade, att jag studerade den franska afrikaarmén, och att jag för det ändamålet kommit från ett land, beläget långt norrut, ett land, som större delen av året låg nedbäddat i is och snö.

»Ha de skickat dig en så lång väg, måste du vara en betydande man i ditt land,» smickrade han mig. »Är du hövding för någon stam?»

»Nej,» måste jag tyvärr tillstå till skada för min prestige,» men jag tillhör ett kungligt regemente,» tillade jag. En bluff fick ersätta bristen. »Vi tillhöra ingen republik.» Jag lade så mycket förakt, jag maktade åstadkomma i yttrandet, och det tog. Han var ingen vän av den segrande republiken.

»Du kommer att gå långt,» profeterade han välvilligt. »Jag ser det, och din fader kan glädjas över dig.»

»Mätte jag en gång bereda min fader samma glädje, som denne din son kommer att göra dig!» sade jag högtidligt och lade min hand på piltens huvud. »Han är mina ögons fröjd.»

»Han är din,» yttrade scheiken allvarligt. Till en början baxnade jag över den

oväntade gåvan, men jag fann mig snart tillrätta.

»Skulle jag beröva dig dina ögons ljus, för vem tar du då mig!» utbrast jag patetiskt, och han böjde sig för detta utslag av min storsinhet, vilken var hans egen jämnbördig.

Med sin smala, rasrena hand bröt han av ett stycke av steken och lade den framför mig som ersättning för den förlust, jag gjort, då jag avstod från presenten. Jag tuggade, försiktigt observerande, hur min arabiske vän gick tillväga. Det hade varit oförlåtligt, om jag brutit mot etiketten.

I rummets kortända, nästan under taket befann sig ett galler av konstsmide, ett prydligt väl fasonerat galler, genom vilket då och då en skymt av något vitt uppenbarade sig eller ett fnitter hördes. Ytterligt intresserad av det mystiska där bakom hade jag dock tillräckligt med erfarenhet att icke med ett ord vidröra det feminina inslaget i dagens underhållning. Men — för att erkänna sanningen — mina tankar om än ej mina blickar riktades mer än tillbörligt mot detta håll.

Tiden för jakten var inne. Vi bröto upp.

*

Två månader förgingo. Jag satt i mitt rum i den goda staden Alger, flitigt studerande franska reglementen och instruktioner, när mitt tankearbete avbröts av en hård knackning på dörren.

»Entrez!»

Dörren öppnades, och en lång, vitklädd skepnad visade sig, spöklikt allvarlig, en beduin av renaste vatten. Han stod stum och förrättade den traditionella hälsningen, handens förande till hjärtat, sedan till munnen. Jag repeterade ceremonien, undrande vad denne öknens son ville mig.

»Känner du mig inte!» sade han förebrående. »Du har ju gästade min faders hus!» Ett ljus gick upp för mig: han var son till Said Ben Hassan.

»Visst känner jag dig,» förklarade jag med en suck av lättnad. »Vad för dig hit?»

»Min fader har kommit hit för att gästa dig. Du bad honom därom, och han är minnesgod.»

Under flädern.

*Som ett ständigt önskeväder
är min dag.
Lugn och fri hos mina fäder
lever jag,
och jag hör ur allt omkring mig
deras hjärteslag.*

*Farfar under samma fläder
satt en gång,
och när far bars bort på bröder
föll dess fång
som på mig det sakta faller
sommardagen lång.*

GABRIEL JÖNSSON.

Där stod jag. I ett anfall av artighet hade jag inbjudit min gamle vän att besöka mig, men vem kunde väl tro, att han skulle göra sig det omaket att färdas några tiotal mil, större delen av vägen på hästryggen, bara för att få det tvivelaktiga nöjet att träffa min ringa person. Detta var nu emellertid ett bokstavligt faktum, och jag måste ta konsekvensen av min oförsiktiga inbjudan.

Said Ben Hassan hade tagit in på ett arabhotell, motsvarande hans höga rang. Jag skrudade mig i min bästa uniform och begav mig på uppvaktning.

Oaktat han förskansat sig bakom den sedvanliga värdigheten, såg jag dock, att han var förtjust över besöket. Jag sade honom, att han var välkommen, och att det glädde mig, att han tagit mig på orden! Samtidigt undrade jag, vad mina kamrater bland zouaverna skulle säga, när jag introducerade den gamle klassiken i massen.

»Nu äter du middag med mig på Casinot,» föreslog jag med andan i halsen.

»Jag bland dessa otrogna hundar!» utbrast han. Mig räknade han ologiskt nog ej till denna kategori. »Jag är din gäst, ej deras,» fixerade han det plan, på vilket bjudningen borde placeras.

»Då äter du med mig på Grüber,» föreslog jag. Grüber var stadens bästa matloкус.

»De hundarne ha oren föda,» fnyste han försiktigt. »Min son skall följa dig och upphandla maten, som han sedan bereder,» avgjorde han diktatoriskt, och så skedde även. Vi fingo traska omkring på torgen. Min ordonnans fick ej ens bära korgen för att ej förorena födan.

Till de övriga gästernas — och de sabla kamraternas — stora förtjusning inmundigade vi den originella måltiden hos Grüber. Zouaverna hade mangrannt infunnit sig för att vara vittne till min triumf. Knivar och gafflar anlätades ej, och jag måste som artig värd följa gästens exempel. Sönnen passade med gravlikt allvar upp oss. Först sedan vi ätit, fick han slå sig ned avsidet för att njuta av kvarlevorna.

*

Vi hade hunnit till vårt caoua, vårt kaffe. Värlighetens tystnad rådde. Min ungdom förbjöd mig att störa min åldrige gäst i hans meditationer. Synbarligen var han fördjupad i allvarliga tankar. För min del hade jag fullt upp att göra med att besvara zouavernas grimaser.

Slutligen bröts tystnaden.

»Mon fils,» började patriarken, »du tror säkerligen, att jag kommit hit uteslutande för din skull, men så är ej fallet.» Vad menade gubben?

Han lutade sig framåt, blev ivrig, nästan vältalig.

»Är du gift, kanske att du har flera hustrur hemma i ditt land?»

Jag skyndade att lugna honom från dessa farhågor.

»Du är gammal nog att gifta dig,» försäkrade han. »Det är inte en man värdigt att göra som dessa fransmän, som leva med kvinnor utan att vara gifta med dem. Du skall ta dig en hustru.»

PÄHLSSONS
Dessertchoklader
Högfina kvalitéter
Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pählssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

KAPPA BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB + GÖTEBORG

SVENSKA FLICKOR SOM HANTVERKARE

VAD HANTVERKSUTSTÄLLNINGEN I LILJEVALCHS KONSTHALL KAN LÄRA EN.

HANTVERKSUTSTÄLLNINGEN I LILJEVALCHS konsthall visar oss, hur skickliga svenska hantverkare äro inom en hel rad grenar. Vi stanna bl. a. framför två kvinnliga avdelningar: ateljésömmerskornas och hattmodisternas, båda från Stockholms stads verkstads-, yrkes- och lärlingsskolor. Skulle det vara möjligt, fråga vi oss, när vi se de nätt flickorna och de vackra modellaker, de gjort bilder från avdelningarna återges bland de övriga fotografierna från utställningen), att våra svenska flickor skulle kunna vara lika duktig som de franska eller italienska, vilka ju lära ha det där vissa i fingrarna, som kommer en att tro, att de ha sin skicklighet i handarbete medfödd?

— Våra svenska flickor skulle visst inte behöva komma efter de romanska, säger på vår fråga föreståndarinnan för yrkesskolorna i sömnad, fru Sigrid Qvarnström, som, lika älsklig som duglig, tycks vara idealisk för sitt kall. Om de endast finge tillräcklig utbildning och träning för sitt kall som hattmodister, sömmerskor o. s. v., skulle de stå lika högt som de franska. Och det är denna utbildning som vår skola vill ge dem. Ja, om de väl äro utbildade, böra de till och med kunna ge oss ett för våra förhållanden bättre arbete än de franska, eftersom de ju böra kunna få en säkrare uppfattning av vår smak och våra behov.

Apropå franska modister och sömmerskor en egendomlighet, fortsätter fru Qvarnström. Min första studieresa till Frankrike gjorde jag först förra sommaren. Men då konstaterade jag, att vi här i Sverige hade lagt våra yrkesskolor på området alldeles på samma sätt som de franska. Vi äro ny-

Fru Sigrid Qvarnström. Hatten är ett prov på modistelevernas skicklighet.

— Om eleverna haft nytta av sin utbildning? — Jo, det vill jag lova. Av dem, som gått genom den tvååriga skolan för sömmerskor ha flera blivit yrkes- och arbetsledare, och tre har jag nu i skolan som mina lärarinnor — och fru Qvarnström visar på en annan ung också mycket söt och älskvärd dam. Och alla våra elever ha fått sin goda utkomst, det vågar jag säga. För att nämna ett exempel på hur värderade de äro: en sömmerska här i staden fick som biträde en av våra elever, och hon blev så

börjare, och de franska ha arbetat i femtio år — vi hade alltså här hemma haft på känn vad som var det riktiga.

Skolan för hemsömmerskor började år 1913, fortsätter fru Qvarnström, och verkstadsskolan i februari i år. Fastän den förra hade att genomkämpa kristiden, utvidgades vi till och med under de åren, och nya verksamhetsgrenar skola säkert också komma till, — såsom skola för linnesömmerskor m. m. — bara lokalfrågan blir löst.

— Om eleverna haft nytta av sin utbildning? — Jo, det vill jag lova. Av dem, som gått genom den tvååriga skolan för sömmerskor ha flera blivit yrkes- och arbetsledare, och tre har jag nu i skolan som mina lärarinnor — och fru Qvarnström visar på en annan ung också mycket söt och älskvärd dam. Och alla våra elever ha fått sin goda utkomst, det vågar jag säga. För att nämna ett exempel på hur värderade de äro: en sömmerska här i staden fick som biträde en av våra elever, och hon blev så

nöjd med resultatet, att hon nu tagit alla sina fem biträden bland våra elever.

Kvinnor som bokbindare, urmakare etc.

Också andra avdelningar på hantverksutställningen beröra kvinnliga arbetsområden. Där är t. ex. konditoriavdelningen i "skulpturhallen", anordnad av källarmästare Kihlström. I denna arbete emellertid endast män med de läckerheter, som kvinnor tycka så mycket om. Männen lämpa sig bättre för detta arbete, heter det där, ty de ha mera fantasi än kvinnorna (i vissa andra yrkesgrenar heter det som bekant, att kvinnorna inte lämpa sig, emedan de ha för mycket fantasi.

Bland dem, som utgått från Stockholms stads verkstadsskolor, var också en kvinnlig urmakare, fast hon naturligt nog icke är med här, och kvinnliga urmakare ha vi ju också förut — erinras må om den gamla fru Thim i Stockholm.

Yrkesskolan för bokhantverk har också haft flera kvinnliga elever. Så stanna vi framför bokbinderiet intill. Det finns ju kvinnor i Sverige, som ha ansetta bokbinderier (t. ex. fru Nanna Grönvall i Malmö). Skulle då inte kvinnor duga som bokbindare? Hittills ha de i Sverige brukat få utföra endast det lägre arbetet i branschen, svaras det. Anledning? — ja, vi minnas inte nu, om det var den, att de hade för mycket eller för litet fantasi. På konsthantverksavdelningen i München såg man emellertid förstklassiga kvinnliga bokbandsarbeten, upplyser den manlige chef, vi talade med, och man får väl antaga, att kvinnorna också i Sverige släppas fram i första ledet inom branschen.

T.

»Jag har tänkt göra det, när jag kommer hem,» blottade jag min hemlighet. Han nickade belåten.

»Men här har du ingen hustru,» bekräftade han. »Du måste ha en. Din familj kan fordra det.» Jag var inte fullt säker härpå, men jag vågade ej säga emot den hedersmannen.

»Jag vet en brud, som skulle passa dig, ett under av skönhet. Hennes ögon äro gazellens, hennes hår korpens, hennes gång liknar kamelens. Och hon är 16 år gammal.»

För att erkänna sanningen blev jag mer intresserad än min fästmö hemma i Sverige bort vara belåten med. Det är inte var dag, man får ett så hedrande anbud.

»Min fader, jag är icke en rik man i mitt land,» förkunnade jag ett beklagligt faktum. »Den kvinna, du beskriver, kan ej betalas med rikedom.» Detta var en finurlig vändning för att komma från saken.

»Bah,» inföll han, »du får henne billigt! Hon är min dotter, och du skall ge 200 frs för henne.»

»Inte vill du sälja din dotter för ett sådant pris!« utbrast jag med en känsla av att ha kommit på hal is. »Hon som är värd en förmögenhet!«

»Det är hon,» erkände han villigt. »Men jag har fästat mig vid dig, och du skall bli min son.»

»Tack,» suckade jag, överväldigad av så stort förtroende, »men hur skulle denna öknens blomma kunna härda ut i vårt råa klimat! Hur skulle hon kunna leva mitt i is och snö! Hon skulle tynna bort, innan ett par månader hade gått.»

»Detta har du rätt uti,» erkände han utan protest. »Du kan inte ta henne med dig till ditt land.»

»Skulle jag då lämna henne, när jag reser härifrån,» sade jag förebrående och full av indignation över min blivande hänsynslöshet.

»Det skall du. En skilsmässa hos kadin kostar endast 7 frs,» talade han med sakens skapens segervisshet.

»Men,» opponerade jag mig i full förtvivlan, »om Allah är oss nådig, få vi kanske barn, och hur skall det då gå!«

»Barn,» sade han med religiöst allvar, »äro Allahs och familjens välsignelse.» Och det kunde han ju ha rätt uti, under vissa förhållanden.

Årets sista kvartal

står för dörren och därmed nödvändigheten för våra ärade kvartalsprenumeranter att i god tid förnya prenumerationen. Det är även ett ypperligt tillfälle för dem, som ännu ej skaffat sig vårt lands litterärt och aktuellt mest innehållsrika veckotidning, att detta sista kvartal provprenumerera på Idun.

Iduns julnummer

med sina intressanta litterära bidrag av ett antal av våra bästa pennor utgår nu som förut gratis även till kvartalsprenumeranterna.

»Du tar min dotter,» dekreterade han. »Jag borgar för, att du blir belåten. Hon är god och lydig, och du har ju alltid käppen, mannens välsignelse. Blir du ej nöjd, kan du lämna tillbaka henne och återfår hemgiften.»

Jag funderade. Problemet fordrade sin lösning, och den låg ej nära till hands.

»Gott,» sade jag omsider, »jag skall ta din dotter. Jag betvivlar ej, att hon är eftersträvansvärd med en sådan fader, men ett villkor måste jag uppställa: du vet, hurdana dessa fransmän äro.»

Detta visste han. Han hade ej stort förtroende för dem.

»Som du vet, måste jag först inlämna en ansökan till min överste, att få gifta mig. Han avgör. Säger han 'ja', skriver jag till dig, och då är saken avgjord. För hans nej måste jag böja mig.»

Vi skakade högtidligt hand med varandra.

*

Ett par veckor därefter skrev jag till honom. Tyvärr hade min regementschef, trots mina ansträngningar, vägrat sitt bifall till föreningen. Jag stod maktlös.

Ännu i dag prisar jag försynens mildhet, att zouaverna ej lyckades uppsnappa samtalet.

Men det händer också, att mina tankar understundom irra bort till en douar långt, långt borta i Sahara, och att jag undrar, hur hon, min tilltänkta brud, egentligen sett ut.

Vinägrons Ättiksprit Gott, billigt Kaffe

är syrestark och aromatisk. Gör det inlagda till en delikatess.

kan man trots kaffetullen få genom att använda god kaffetillsats. **Victoria Kaffetillsats** är sedan gammalt känd för att vara den bästa kaffetillsatsen. **PEHR FRICKS FABR., Malmö.**

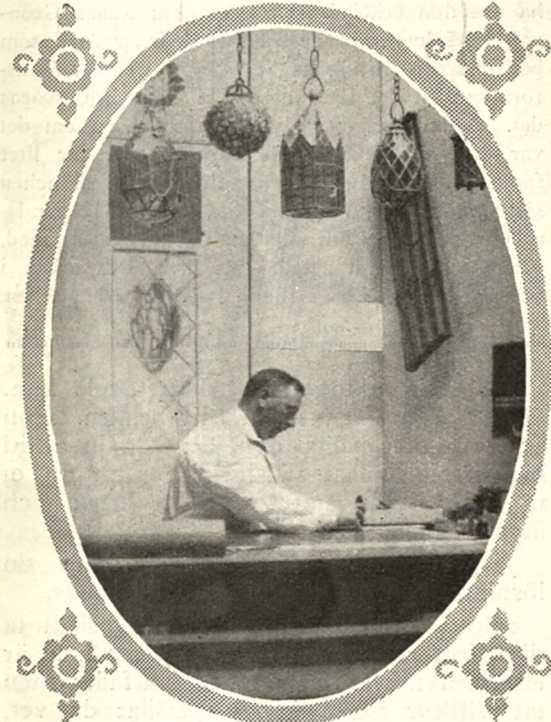
EN VACKER OCH INSTRUKTIV UTSTÄLLNING TILL HANTVERKETS ÄRA

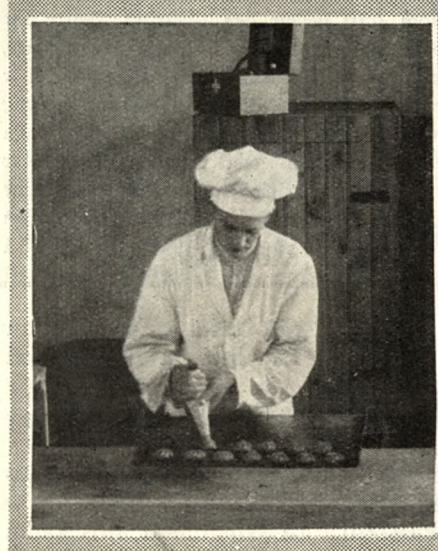
Sömnadsateljén från Stockholms stads yrkesskolor.

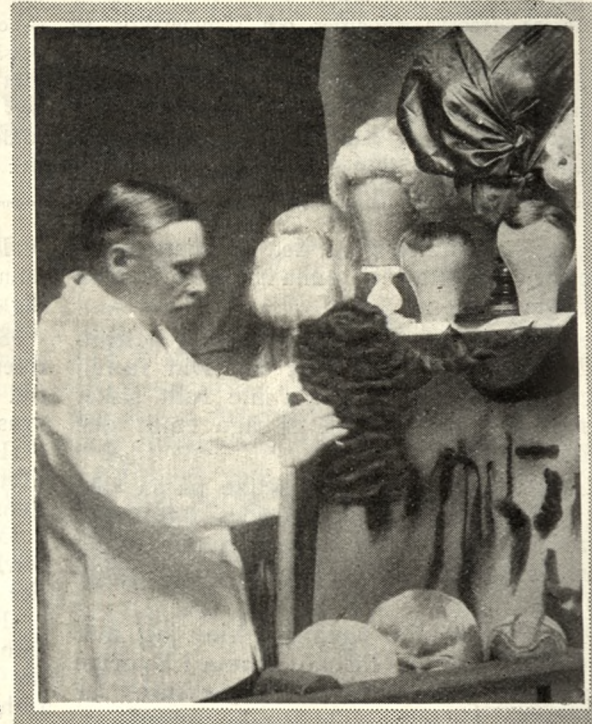
Orreforsglasen graveras.

Glassliparen i arbete.

Det fordras både skicklighet och fantasi för att göra petit-choux och andra fina konditorisaker.

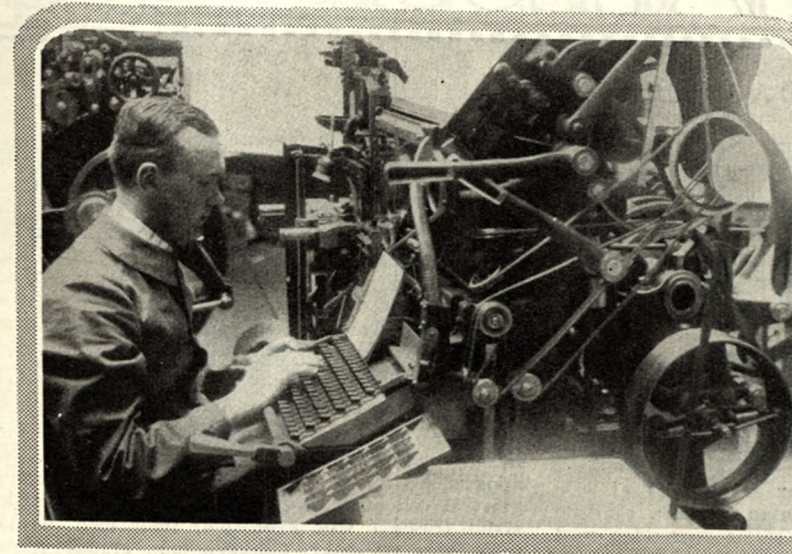
Perukmakaren har också i våra tider åtskilligt att göra.

Unga svenska hattmodister, som med tiden böra bli lika duktiga som de franska.

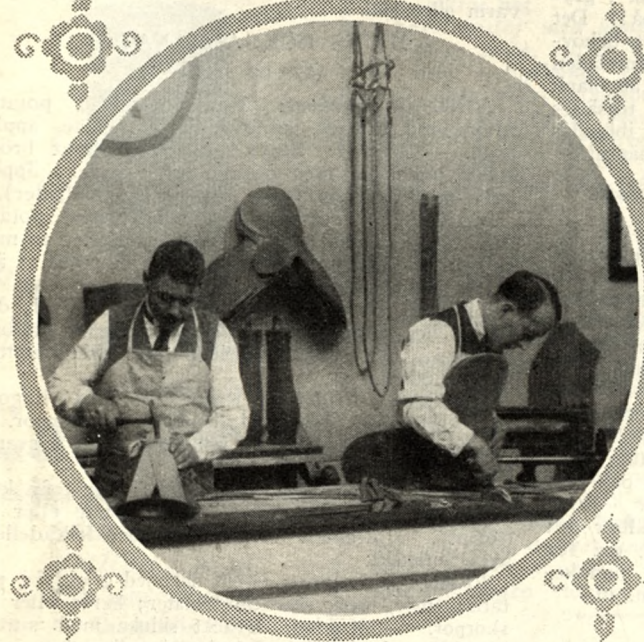
Förgyllningen är också den en mycket omständlig procedur.

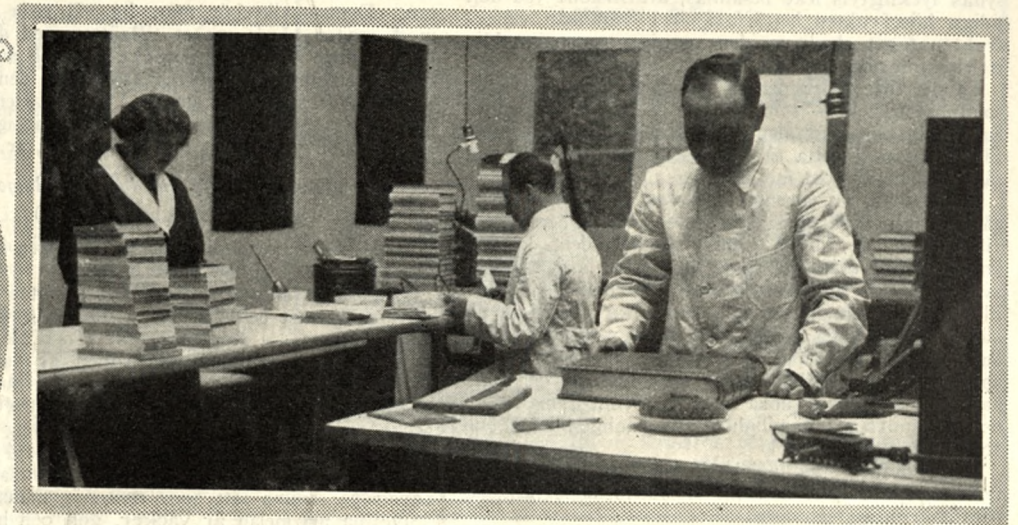
På utställningen finns också ett helt litet boktryckeri. Här en sätmaskin.

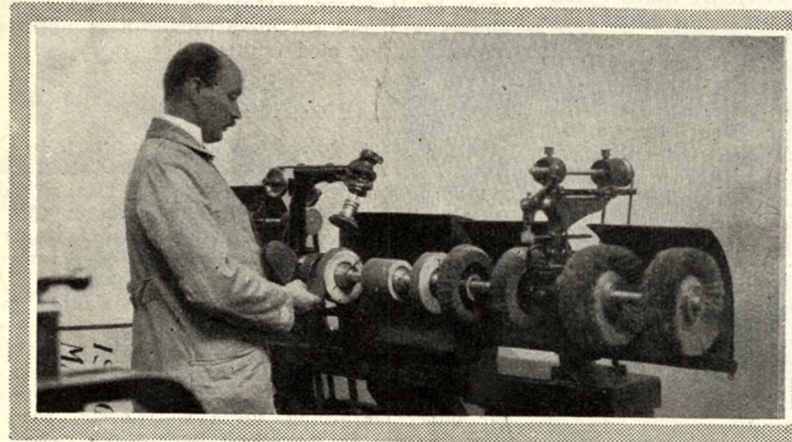
Skräddare i den traditionella ställningen.

Sadelmakare.

Män och kvinnor vid bokbinderiet.

På utställningen får man bl. a. bevitna, hur ett par skor kommer till.

Bildhuggare i färd med att med hammare och mejsel hugga ut ornament.

DET FÖRSTA STARKA INTRYCK man får av Hantverkets propagandautställning i Liljevalchs konsthall, från vilken vi här visa en rad bilder, är att här verkligen förenats det roande och nyttiga.

Det svenska hantverket har särskilt på de senaste åren utvecklats kraftigt, framhåller för en medarbetare i Idun utställningskommisariern, tekniske konsulenten i kommerskollegium, ingenjör Petrus Wretblad, vilken såsom arrangör och initiativtagare har största äran av utställningen liksom han hade det av den lyckade Bygge-

och Boutställningen tidigare. Särskilt ha hantverkarna kunnat kraftigt utveckla sitt yrke, sedan de fått de elektriska motorerna till hjälp. Det är också obestridligt, att svenskarna ha stora anlag för vad man med professor Gunnar Andersson kan kalla »intelligensindustri». — I just sådant arbete, som fordrar intelligens, eget omdöme, fantasi, självständig smak, kunna de bli mästare. Å andra sidan vilja de gärna ha omväxling i sitt arbete. Att just hantverket ger tillfälle till utvecklande av alla dessa egenskaper, det är vad utställningen

och Boutställningen tidigare. Särskilt ha hantverkarna kunnat kraftigt utveckla sitt yrke, sedan de fått de elektriska motorerna till hjälp. Det är också obestridligt, att svenskarna ha stora anlag för vad man med professor Gunnar Andersson kan kalla »intelligensindustri». — I just sådant arbete, som fordrar intelligens, eget omdöme, fantasi, självständig smak, kunna de bli mästare. Å andra sidan vilja de gärna ha omväxling i sitt arbete. Att just hantverket ger tillfälle till utvecklande av alla dessa egenskaper, det är vad utställningen

och Boutställningen tidigare. Särskilt ha hantverkarna kunnat kraftigt utveckla sitt yrke, sedan de fått de elektriska motorerna till hjälp. Det är också obestridligt, att svenskarna ha stora anlag för vad man med professor Gunnar Andersson kan kalla »intelligensindustri». — I just sådant arbete, som fordrar intelligens, eget omdöme, fantasi, självständig smak, kunna de bli mästare. Å andra sidan vilja de gärna ha omväxling i sitt arbete. Att just hantverket ger tillfälle till utvecklande av alla dessa egenskaper, det är vad utställningen

REDIGERAD AV IDA HÖGSTEDT.

I DEN RIKA ÄPPELSÄSONGEN.

I ÅR STÅ TRÄDGÅRDSÄGARNÄ VILLRÄDIGÄ INFÖR ALL FRUKTRIKEDOMEN — DET BLIR FAKTISKT FÖR MYCKET AV DET GODA.

Dylik tal låter illa och otacksamt, men är i viss mån förklarligt, om inte förlåtligt. Ty, finnes det något ledsammare inom livsmedelsgebitet än när av jordens hävor det på en gång kommer så överväldigande mycket, att stora mängder ej kunna användas och får förvaras utan att komma till någon människas nytta och glädje?

Att träden "digna under frukt", det har stått i alla tidningar och det ser man över allt under kortare eller längre resor inom vårt land, d. v. s. ända så högt upp mot norden där fruktträd kunna planteras. Och att frukten i stort sett är vacker, det ser man också, om man är i tillfälle att närmare granska smärre och större fruktträdgårdar belägna på olika trakter inom landet. Så de farhågor, som från auktoritativ håll framkommit över att frukt-skörden skulle bli av mindervärdig beskaffenhet, synas lyckligtvis icke besannas, åtminstone vad den tidiga höstfrukten beträffar. — I vad mån vinterfrukten tagit skada av den regniga sommaren blir ett kommande, mera allvarligt bekymmer.

Emellertid gäller det nu att se till att den s. k. sommarfrukten — som mognat 2—3 veckor senare än vanligt — samt den tidiga höstfrukten kommer till nytta, och detta så snart som möjligt och med så litet besvär som möjligt.

(Här torde en parentes inpassas till alla de herrgård- och villaträdgårdägande fruars begrundan, vilka även de "digna" under fruktträden, d. v. s. konservering och dithörande ting: Giv bort, giv bort av överflödet till ålderdomshem, barnhem, sjukhem, till "halv- och helfattiga", barnrika familjer, till kända och okända av alla slag m. fl. som icke själva ha bärande fruktträd. Rikedom, om så endast på äpplen, päron och plommon förpliktigar, och man kan för övrigt ej koka gelé, fruktmos, marmelad och kompott i oändlighet och ideligen köpa och åter köpa nya burkar!)

Efter denna lilla utflykt i det humanitära rena rymder, gå stegen åter till hushållssidans hemvist, nämligen köksregionerna.

Vad nu frukten beträffar och speciellt äpplena, blir det allra först att skynda med att på lämpligaste sätt använda fallfrukten, ty denna tål som bekant ej att förvaras.

Den bättre fallfrukten användes till enklare mos och marmelad och av den hårda, ännu gröna fallfrukten — från vinterfrukt — blir ett ypperligt, friskt smakande gelé. — Den minst hållbara, lösa fallfrukten användes slutligen till en mängd anrättningar för dagen: t. ex. äppelkakor, tårter och pajer, äppleris, äppleplättar m. m.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Enkelt äpplemos.

12 lit. äpplen, 6—7 dcl. vatten, 400—450 gr. socker mot varje kilo skalad frukt, 8—10 gr. salicylsyra.

Äpplena skalas *tnnt*, skäras allt efter storleken i 4—8 klyftor och befrias från kärnhus och skadade delar. — I syltgrytan slås vattnet; de vägda äpplena iäggas och det behövliga sockret strös över, varefter det hela bringas sakta till kokning. Man undviker att röra i grytan, förrän äpplena kännas mjuka, men sedan rör man oavbrutet och ända till botten med en flat träslev. Detta är nödvändigt

verkning m. m. Efter några decenniers bittra erfarenhet ha vi ju äntligen börjat lära oss, att medan möbelfabrikerens billiga produkter äro obrukbara efter en tio, tjugo år, så varar den hantverksmässigt framställda möbelen i sekler. Vartill ju kommer att hantverkaren förmår att på ett helt annat och gedignare sätt än fabrikerens konstnärligt byggda upp sin möbel. Det är alltså dessa hantverkets företräderna som utställningen vill erinra den stora köpande allmänheten om.

för att förhindra vidbränning. När moset börjar klarna och är av den konsistens att det faller i flagor från slevan, nedröres salicylsyran, väl upplöst i litet av massan, och omblandas väl. Äpplemoset hålles genast i värmd porlinskruka, i glasburk eller i ett höganäskärl, och belägges sedan det kallnat med ett brännvins- eller konjaksfuktat pergamentpapper. Krukan överbindes och förvaras på sval och *torr* plats.

Fin äpplemarmelad.

10—12 lit. goda, lösa men gärna syrliga äpplen, omkr. 2 lit. vatten, 700—750 gr. socker till 1 kg. passerat äpplemos, saften av 1 citron, 6—8 gr. salicylsyra.

Äpplena tvättas och torkas men skalas ej. De skäras i bitar, varvid blomman och alla skadade delar borttagas, varefter de sättas över elden med det kalla vattnet. Frukten behöves ej röras om, enär ingen fara för vidbränning förefinnes, då ännu ej något socker är med. När frukten är mjuk passerar den, och det passerade lägges tillbaka i grytan. Dennas vikt bör man ha väl reda på! Det med grytan vägda moset tillsättes med det behövliga sockret — helst strösocker — och marmeladen får sedan under omrörning koka tills den är blank och faller tungt från slevan. Citronsaften tillsättes mot slutet, och när marmeladen är färdig, iblandas salicylsyran på samma sätt som ovan är nämnt.

En utmärkt äpplemarmelad med lingonsaft.

(S. k. "Edlamarmelad".)

2½ lit. väl mogna lingon, 7½ lit. lösa äpplen, 1½ lit. vatten, 2—2¼ kg. socker.

Lingonen rensas, sköljas och påsättas med hälften av vattnet och få koka tills de spricka då de väl passerar. — Äpplena skalas och skivas tunnt, och få koka mjuka i återstoden av vattnet, men de passerar ej. Allt det passerade från lingonen hålles nu till äpplena, sockret tillsättes, och marmeladen får sakta och under omrörning koka tills den är tämligen stadig eller omkr. 1½ tim. från uppkoket räknat. Den upphålles, behandlas och förvaras på samma sätt som ovan är nämnt.

Denna marmelad är vacker, god och hållbar och lämplig för en hel del olika ändamål. T. ex. för mellanlägg mellan tårbottnar och tunna pannkakor, till "giftas", till cakes för tebordet m. m.

"Hannas äpplegelé".

10 lit. *sura*, halvmogna äpplen, vatten, det gula av 1 citronskal, strösocker.

Äpplena sköljas, men skalas ej. De skäras i smala klyftor, varvid stjälk, blomfnas och skadade delar borttagas. De sättas över elden med så mycket kallt vatten, att detta knappt står jämt med frukten. Det tunna gula skalet från 1 citron tillsättes. Frukten får *sakta* och *utan omrörning* koka tills den nästan av sig själv faller sönder. Massan hålles i silduk, och saften får själv rinna till nästa morgon. Saften väges och till varje liter saft tages 1 lit. strösocker. Saft och socker omröras i grytan, och bringas *småningom* till kokning. Efter uppkoket får geléet koka i något starkare tempo och skummas noga. Efter omkr. 15 min:s kokning provas om geléet är färdigt, vilket sker genom att drypa droppar på en kall tallrik. Om dropparna ej flyta ut och ogärna lämna skeden, är geléet färdigt. Kokningstiden varierar, allt efter vattenmängden, 20—40 min., efter uppkoket räknat. Geléet uppslås genast i värmda glas eller burkar, ställda på flerdubbelt tyg eller tidningspapper.

Grönt äpplegelé erhålles genom att hålla några få droppar grön äkta karamellfärg i geléet just när det skall tagas från spisen.

Äpplegelé med apelsinmarmelad.

(Gelé de luxe.)

En utsökt kombination är att till det färdigkokta äpplegeléet blanda en del apelsinmarmelad. Till hälften av ovanstående gelémängd är en ½ kg. burk apelsinmarmelad mer än tillräcklig. Blandningen får ett kort uppkok och slås upp i burkar. — Delikat till cakes, bröd och lämplig som garnering till vissa efterrätter.

Till sist ett par goda och ej allt för vanliga anrättningar av äpplen.

Karamellerade äpplen.

2¼ dcl. gott brunt farinsocker, 1½ dcl. vatten, 8—10 jämnstora äpplen. — 10—15 sötmandlar.

I en panna kokas sockret och vattnet till en simmig lag. Äpplena skalas tunnt, delas i halv, befrias från kärnhuset och läggas i den bruna lagen att *sakta* koka mjuka. De uppläggas på glasskål, lagen får koka ihop och hålles sedan över och omkring äppelhalvorna, i vilka till sist instickas några strimlor av skällade sötmandlar. Serveras med eller utan vispad grädde.

Karamellerade äpplen à la bonne femme.

Äpplen kokas på ovannämnda sätt, men böra helst — om de äro stora — skäras i 4 klyftor. När äpplena äro färdigkokta uppläggas de, utan lag i en glasskål och överläs med följande sås: I en kastrull fräses i stor msk. *gott* smör med 1 msk. mjöl, varefter omkr. 2¼ dcl. tunn grädde påspädes. När redningen kokat ett par min. tillsättes äppelagen, varefter säsen, sedan den fått ett uppkok, hålles över äpplena. Anrättningen serveras varm eller kall.

IDUNS KÖKSALMANACK.

(17—22 sept.)

SÖNDAG. *Frukost*: Parisersmörgåsar, potatis, smör, bröd, skivade tomater, kaffe eller te, äpplebröd. — *Middag*: Stuvad svamp på stekt bröd; stekta ungtppar med potatis och legymer; äppelkaka med vaniljsås (stor sats för två måltider).

MÅNDAG. *Frukost*: Bräckt korv med potatis och stuvad blomkål; smör, bröd, kaffe eller te med skorpor. — *Middag*: Stuvade abborrar, potatis; äppelris med gräddmjöl.

TISDAG. *Frukost*: Sillgratin; smör, bröd, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Fransk kallops, äppelkaka med vispad grädde (rest sedan söndagens middag).

ONSDAG. *Frukost*: Raggmunk med lingon; smör, bröd, ost, rädisor; kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Enkel pastej med hönskött (rester), svamp och ris; äpplesoppa.

TORSDAG. *Frukost*: Lappkojs (rester från kallopsen m. m.), smör, bröd, rädisor, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Vitkålssoppa med frikadeller; äppelpannkaka.

FREDAG. *Frukost*: Stekt sill med gräddsås, potatis; smör, bröd, skivade tomater; kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Bräckt skinka med stuvad blomkål och inkokt potatis; äppelkompott med gräddmjöl.

LÖRDAG. *Frukost*: Pytt i panna (av rester), smör, bröd, rädisor, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: stekt färsk sill med potatissallad; uppstjälpt majzenapudding med fruktsås.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Stuvad svamp på stekt bröd (för 6 pers.). — Omkring 1 lit. rensad och skuren svamp, 2 msk. smör, 3 msk. mjöl, 5 dcl. gräddmjöl (bäst tunn grädde), ½ tsk. gott köttextrakt, salt, peppar, socker (½ tsk. sherry eller madeira. — 6 stora skivor vitt bröd, 1 stor msk. smör eller växtmargarin, 3—4 msk. riven ost.

Den rensade och skurna svampen sköljes raskt och lägges tillika med smöret att först koka och sedan fräsa. När smöret efter ½—1 tim. är klart, och svampens fuktighet är avdunstad, iblandas mjölet noga. Gräddmjölet påspädes, och stuvningen får under omrörning sakta koka omkr. 10 min. eller tills den är jämn och lagom tjock. Den avsmakas med peppar, salt och socker (helst brynt sådant) samt, om så önskas, med köttextrakt och vin, och varmhålles medan krutongerna beredas. För dessa bestrykas drygt 1 cm. tjocka och 10 cm. stora brödskivor tämligen tjockt med smör eller växtmargarin, varefter tjockt med riven ost strös på. Smörgåsarna läggas på plåt och införas i varm ugn att bli bruna. De placeras på varmt fat och beläggs högt med den varmhållna stuvningen.

Fransk kallops (för 6 pers.). — Omkr. 1¼ kg. av tjock oxrev, 2 msk. mjöl, 3—4 msk. hackad njurtalg, 1 liten msk. smör, 4 morötter, 2 medelstora sellerier, 3—4 stora purjolökar, 1—2 tomater, 1 rågad tsk. salt, 10 vitpepparkorn, kokande vatten, 1—2 msk. hackad persilja.

SUPERIOR
IMPERIAL
SPECIAL KING

Drick Sundgren's Thé

FRIMÄRKS
SPECIAL
INDISKT

STEINWAY & SONS

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39.

KÖP
TANGENS
GARDINER

En god soppa
till middagen?

Köp då

Campbells

Färdiga att genast användas.

Läckra i smak.

Billiga i pris.

Till salu överallt.

Av Campbells Soppor föras följande sorter: Oxsvans-, Tomat-, Sköldpadd-, Sparris-, Kyckling- o. Bland. Grönsaker.

Generalagenter:

A.-B. HUGO ÖSTERBERG,
Stockholm 6

FÖR TÄNDERNA:

ERASMIC
TANDTVÅL

Specialaffär för praktiska Ottomaner med 1 och 2 bäddar, Schälslonger, Sängkläder, Filtar, Täcken. Fullständig garanti.

OLOF KNUTSON.
Sthlm.tel. Vasa 117 38. Dalagatan 14.

Singer
Sjymaskiner

De enklaste — de bästa

PARAMINT
PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE.

vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT
P. A. PHARMACIA, STOCKHOLM

Köttet skäres i äggstora bitar vilka bultas med fuktad klubba och sedan rullas i mjöl. I en järnkastrull fräses smöret tillsammans med njurtalgen, och köttet lägges att få bryna under kastrullens omskakning. Rötterna ansas, skäras i stora, långa bitar och läggs över köttet tillika med de ansade och oskurna purjolökarna, av vilka toges allt utom det gröna bladverket. Så mycket kokande vatten spädes på att det står jämnt med innehållet i kastrullen. Salt och vitpepparkornen tillsätts, och anrättningen får ytterst sakt koka under tätslutande lock tills köttet kännes mörkt, eller 2—2½ tim. Avsmakas och serveras med nykokt potatis.

Äpplepannkaka (för 6 pers.). Drygt 1 lit. lösa äpplen, ¾ dcl. socker. — **Smet:** 60 gr. smör, 2 dcl. mjöl, 5½—6½ dcl. kokande mjölk, 1 rådag msk. socker, 10 stötta skällade sötmandlar, 5 rivna bittermandlar, 3—4 ägg. — **Till pannan:** 2 msk. smält smör, 2 msk. mjöl, 3—4 msk. stöbröd.

Äpplena skalas, skäras i tunna skivor och läggs varvats med sockret i en skål och få stå 1 tim. — Smöret och mjölet fräses, den varma mjölken påspädes småningom under vispning och får koka några få min., varefter sockret och mandeln tillsätts. Smeten får avsväla i kokkärlet, varefter äggulorna en i sänder iröras och därefter de till hårt skum slagade äggvitorna. Sist iläggas äppelskivorna. Smeten fördelas i en mycket stor eller två medelstora stekpannor eller formar, förut smorda med det sammanblandade smöret och mjölet och därefter beströdda med stöbrödet. Pannkorna gräddas i god ugnsvärme dock bör ugnen ej vara alltför het.

Enkel pastej med hönskött (för omkr. 6 pers.). — 150 gr. smör, 150 gr. kall, kokt riven potatis, 150 gr. mjöl. — **Fyllning:** 3—4 hekto benfria rester av kokt eller stekt hönskött, 1 tekopp brynt svamp (omkr. 1 lit. rensad svamp brynt i 2 stora msk. smör), 2—3 dcl. överbliven steksås (eller buljong), risgröt, kokt av 1½ dcl. risgryn, ½ lit. mjölk och resten vatten och därefter tillsatt med 1 ägg och litet salt.

Ingredienserna för smördegen arbetas raskt tillsammans på bakkbordet och degen kavlas ut och får vila ett par gånger då den får stå på svalt ställe ½—1 tim. — En lämplig form beklädes med ⅓ av degen, som sedan äter i sin tur täckes med smort papper. Ärtor eller bönor ifyllas — detta för att pastejskorpan skall behålla sin form — och formen införes i god ugn och får stå tills degen är halvgräddad, då ärterna och papperet borttagas. Formen fylles nu varvats med ris eller brynta svampar och det skurna hönsköttet. Litet peppar och salt strös här och var och säsen påhålles. Överst — och i botten — skall vara ris. — Resten av degen utkavlas till ett lock, som lägges över fyllningen och fast tryckes samman vid kanterna. Pastej gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1 tim., eller tills degen vidprov kännes mör.

Höstarbeten.

Bordduk i allmogestil.

Lampskärm, broderad på tyll.

I DESSA DAGAR, när man uppfriskad efter sin sommar åter träder inom stadshemets trevna väggar, händer det att man erfar en känsla av missräkning, när man närmare ser sig omkring. Man upptäcker liksom med nya ögon, att en hel del föremål förefalla betydligt mindre fraicha än man hade väntat sig. Den där lampskärmen t. ex. kan verkligen inte längre försvara sin plats och vid närmare påseende behöves nog också en ny duk på det där bordet. Gardinerna och kuddarna törs vi nog inte tänka på förrän litet senare — men en lampskärm och en duk äro

Tveka ej i valet av tvål

utan köp

Gahns Lanoiatvål

GRAND PENSIONAT

A. DEHN

7A STRANDVÄGEN 7A

STOCKHOLM

Priserna betydligt reducerade under sommarmånaderna
Hjelpension eller separata mål

Sådana här hurtiga steg ta endast de pojkar, som på morgonen fått en stor kopp Thule Cacao.

THULE
CACAO

HÄXAN

BENJAMIN CHRISTENSENS

STORA FILM

PREMIÄR
MÅNDAGEN 18 SEPTEMBER

i Stockholm, Göteborg, Malmö
och Hälsingborg.

Gumman nyligt sin man har mist
Och sitter ensam med gälden,
Hon glömmert snart sin dubbla brist
Och sätter pannan på elden.
På sorgen tänker hon icke mer —
Gevalia-blandningen styrka ger.

Stort urval OTTOMANER

av barnsängar, turistsängar, madrasser,
täckan, filter, mattor, gardiner.
Billiga priser.

ADOLF PEHRSON
NYBROGATAN 34
Stockholm. A. T. Öst. 36 73.

THORVALD OLSEN, Blecktornsgränd 6, Stockholm
Allm. Tel. Söder 9851.

Förmånliga betalningsvillkor

Olycksfall- och sjuk-
Skadestånds-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.

Försäkrings A -B. NORNAN, Göteborg.

Giv ungarna smörgåsar-

svenska folkets nyttiga och bekväma husmanskost! Men
slösa inte bort pengar på dyrbart smör utan giv dem
vad som är lika bra, men betydligt billigare. Kort och gott:

GIV DEM **MUSTAD'S** "BÄSTA-VÄXT"

fort gjorda — om man blott griper verket an —
och de komma att höja miljöns utseende betyd-
ligt.

Ateljé Sländan har i dag ställt till vårt förfo-
gande dels en lampskärm broderad på tyll till
salongsbordet, dels en bordduk i allmogestil.

Lampskärmen placerad som den är på en djup-
violett övergångsvas i galléstil (svensk tillverkning)
har en underklädsel av violffärgad taft, över vilken
den broderade tyllen tydligt framträder med sin
application i ett enkelt mönster. Detta broderi, som
utföres medelst färdiga s. k. engrélures, är en nu
mycket använd imitation av gamla spetsar och är
både dekorativt och lätt att göra. För den, som
själv vill sy det lilla tyllbroderiet, sändes tyll,
applicationsmaterial och mönstret uppritat på ly-
nette, något påbörjat till ett pris av kr. 8:25.
Färdigsytt 16 kr. Skärmens diameter är 25 cm.,
höjd 22 cm.

Duken, som är gjord av hellinnesilduk är 90×90
cm. stor och medelst hälsömmar indelad i kvadra-
tiska och rektangulära fält, som fyllas av korg-
och blommotiv i grova langettstygn och trädsöm.
Det är ett arbete som är raskt gjort och snart kan
pryda sin tillämnade plats. Uppritad på silduk, häls-
ömmarne markerade, med garn pris kr. 11:20.
Färdig 35:50. Om duken skall användas som té-
duk uppritas den på tjockt, blekt linne och betin-
gar då ett pris av kr. 16 i storlek 100×100 och
kr. 21:50 i storlek 140×140. 6 st. uppritade te-
servietter av samma linne kr. 12:—.

Beställningarne förmedlas pr postförskott genom
Iduns Handarbetsavdelning, Iduns Redaktion, Stock-
holm.

Cecilia Nilson.

DEN 31 AUGUSTI
avled i sitt 65:te år i
Stockholm fröken Cecilia
Nilson. Hon hade under
40 år en mycket välkänd
syateljé för kappor och
promenaddräkter. Hennes
gedigna arbete, redbara
bemötande och på samma
gång anspråkslösa och hu-
moristiska väsende samt
framför allt hennes präk-
tiga karaktär förskaffade
honne en mycket stor
kundkrets, av vars med-
lemmar många tillhört

densamma ända sedan Cecilia Nilsson startade
sin verksamhet. Det blev ett verkligt personligt för-
hållande mellan henne och hennes kunder, som för
honne voro lika många vänner. Ett synligt bevis på
deras tillgivenhet fick hon när hon fyllde 60 år,
då överlämnades nämligen till henne en hedersgåva
som erkänsla bl. a. för de ytterst blygsamma arbets-
löner hon alltid tagit. Vid hennes jordfästning vi-
sade det stora deltagandet hur uppskattad hon var.
Cecilia Nilsson var ett föredöme i pliktrohet och
arbetsglädje, en levande illustration till Luthers be-
kanta replik till borgaren som ansåg sig störd i
sina böner av smedens slägga: "På himmelrikets
port slår hans slägga kraftigare än dina böner."
Med ett ord: *Hon ägde*, som Andersen säger i
sagan om en moder.

Bland närmaste efterlevande märkas den kände
skådespelaren Eugen Nilsson, för vilken hon ända
sedan hans späda år varit en god och uppoffrande
fostermor. G. L.

Fröken Anna Melin.

EN AV SIMSPORTENS FÖRNÄMSTA FÖR-
kämpar i vårt land, fröken Anna Melin, har i da-
garna fyllt 50 år. Fröken Melin har i 25 års tid
ägnat sig åt sitt samhällsnyttiga värv och är nu-
mera överläroinnan vid Strömbadets damavdelning
i Stockholm. De elever hon under årens lopp lärt
att simma torde uppgå till cirka 4000. I unga år
var fröken Melin en mycket duktig simmerska, och
hon skaffade sig ett känt namn såsom den första
kvinna, som vågade hoppa från tornet.

**DUNTÄCKEN
MADRASSER**

göra sängkammaren
till ett Paradis

J. Svensson & Bourghardt
GÖTEBORG

Täckfabrik Fjädrerärseri

Mot mal, kakerlackor, väggghyra,
flugor och andra dylika insekter finnes
intet bättre utrotningsmedel än

Kammerjäger.

Finnes i askar å kr. 0:65 och 1:25
i alla färg- och kemikalieaffärer samt
hos ensamimportörerna
AKTIEBOLAGET EUG. WINGARD,
Malmö.

HJALMAR UDDENBERGS ADVOKATBYRÅ

ÄKTENSKAPS-, ARVS-,
TESTAMENTS- OCH
FASTIGHETSMÅL . . .
RÄTTEGÅNGAR, VICE-
VÄRDSKAP M. M. . . .

Hjalmar Uddenberg. Einar Axell.
Led. av Sveriges Advokatsamfund.
Vasagatan 42, STOCKHOLM.

Giv honom regelbundet
under sex veckors tid

Sanatogen

det välkända, av mer än 22,000
läkare rekommenderade nerv- och
styrkemedlet, som besitter högsta
näringsvärde och är synnerligen
lättsmält.

Sanatogen som styrkemedel an-
vändes vid:

1. nervlidanden,
2. rekonvalescens och alla svaghetstillstånd,
3. mag- och tarmsjukdomar,
4. bleksot och blodbrist,
5. lungsjukdomar,
6. hjärt- och njuridanden,
7. barnsjukdomar,
8. gikt och sockersjuka samt vid rachitis (engelska sjukan).

Broschyrer innehållande alla upp-
lysningar sändas på begäran gratis
och franco från

Aktiebolaget Sanatogen
Kungsgatan 59, Stockholm.
Riks 12195. At. Norr 6395.

Sanatogen fås på alla apotek och
i drogaffärer.

Begär svensk förpackning!
För utländsk förpackning
garantera vi ej!

Mot blodbrist och allmän svaghet

Ferrin

Bästa Järnmedel,

Utmärkt stärkande.

lätllöpande, hållbara och billiga velocipedringar äro märknadens förnämsta

A/B NYMANS VERKSTÄDER
UPPSALA

Vävskedar

jämte övriga tillbehör för handvävstolar. Vävspannare, Skyttlar, Skedkrokar och Spolmaskiner köpas förnämligast hos

A.-B. Borås Mek. Wäfskedsfabrik,
Borås, Rikstelefon 1028.
Exp. till landsorten mot postförskott.

Ovomaltine

är vid alla

svaghetstillstånd

ett ovärderligt styrkemedel för såväl barn som vuxna.

Fråga Eder läkare.

Fås på alla apotek.

Generaldepot för Sverige:
Apoteket Lejonets Droghandel
Malmö.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram.
Fås å alla apotek.

Damkläden

i en mångfald moderna kulörer. Utmärkta kvaliteter.

Minutförsäljning. - Partipris.

NORRKÖPINGS STUVLAGER,

Barnhusgat. 4, 1 tr. ö. g., Stockholm.

STÅLRESARMADRASSEN IDEAL

Hygienisk - Billig - Hållbar
Prislista gratis och franko
Obs. I Reducerade priser fr. 1 mars i år.
AKTIEBOLAGET RESAR
Tel 780 Karlstad Tel 780

BARNENS DAG 16-17. SEPT. 1922
STOCKHOLM

Affischen till Barnens dag, som i Stockholm äger rum 16-17 sept. Den anslående affischen är ritad av T. Schonberg.

Minnen och gestalter från Lundagård.

VIII.

RUNORNAS BARD.

VID ADELGATAN I LUND LIGGER en lång, grårappad envåningsbyggnad under grågult, mossigt tegeltak, vanligen kallad Lindforska gården och för den lokallistoriskt förtrogne i främsta rummet märklig emedan Louis Philippe, »borgarkungen», under sin landsflykt en gång lär ha bevistat en bal, som vid tiden för hans vistelse i den sydsvenska universitetsstaden gavs samstädes.

Numera tillhör byggnaden Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige och ingår som en viktig del i dess omfattande museum. Under den tid skalden P. H. Ling var fästad vid Lund som akademiens fäktmästare, ägde och bebodde han detta hus. Han lade dessutom grunden till ett annat, som han väl tänkt göra förnämligare men som först i senare tid blivit fullbordat. Det reser sig i mitten av nyss nämnda museikomplex och bär på sin vackra fasad en porträttmedaljong av Ling.

Men i det låga huset utåt gatan framlevde Ling sina lundaår från 1805 till 1813. Det rum å andra våningen, där museet nu har sitt bibliotek, lär delvis motsvara hans dåvarande privata arbetsrum. En senare eldsvåda har medfört en nyinredning, som rubbat husets ursprungliga plan.

Här kunna vi emellertid tänka oss, att en majdag år 1813, sedan Ling erhållit kungligt brev att i Stockholm upprätta en central undervisningsanstalt i gymnastik — som blev Gymnastiska Centralinstitutet — den avskedsfest var förlagd, med vilken Lings vänner vid akademien, och då särskilt naturligtvis härbergisterna, till vilka Ling ju själv räknades, ville fira honom före hans bortresa till huvudstaden. Där kommer kanske dessutom själva den förnämde historieforsorn Sjöberg, som visserligen torde vilja rynka en del på pannan åt de lakoniska anordningarna, svag som han gärna är för det sirliga, komfortabla, dekorativa. Där kommer väl i alla fall själva »härbergsvärden», professor Bolméer, såsom primus inter pares, kanske att börja med en smula vresig över att ryckas från sin vanliga trevna kvällsmiljö och sin »Sköna Helena». Och den lysande trion Tegnér, Agardh, Heurlin, bildande fixstjernorna i den anseliga samlingen av asteroider, som hade sin gång i det gamla Lundbladiska huset och om vilka redan så mycket talats i kulturhistoriska lundaskildringar. När alla äro samlade och bålen länsats en gång eller två för de första skålarna, reser sig alltså professor Tegnér i

Mjukt som silke och glänsande som guld blir håret med

F. PAULLS
Azymol-STIMULUS

Enligt läkares intyg bästa medel mot liten hårväxt, håravfall och mjäll.

Då alla husmödrar erkänna att ZENITH'S EXTRA VÄXT

förtjänar hedersplatsen som
finaste hushållsmör bör
det aldrig saknas i något hem.

SOLO-KAFFE
AB. MALMÖ
KAFFEKOMPANI
PÅ DET BÄSTA
JÄGAREKÄFF

Jogal-Tabletterna verka snabbt o. säkert vid

Reumatism | Huvudvärk
Gikt | Ischias
Nervsmärtor | Influensa

Inga skadliga biverkningar. Starkt urinsyrelösande går Togal till själva roten av det onda. Dess smärtstillande verkningar märkas genast, även sömnlöshet bekämpas med Togal.
Finnes å alla apotek.

Giv barnen Jamaica-bananer!

Terro Sko- Kräm

Terro, den utmärkta sko-
krämen, är familjens stolthet.
Terro gör lädret skinande
blankt, mjukt och varaktigt.
Terro bör därför icke fattas i
något hushåll.

Terro försäljes i alla dithörande affärer.

Ensamtilverkare: **Ferd. Mühlens, Fabriks-
Gäla, Sundbyberg.**

Vår mycket omtlyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad endast
Konfekt 4:70 kr.
Marmelad per ask

till landsorten fraktfritt 5:20 kr. pr. ask rekommenderas.
PERCY F. LUCK & CO

GÖTEBORG.

RENOVERINGAR
MODERNISERINGAR

Förut hos C. A. Nystedt och Nordiska
Kompaniet som arbetsledare.

Tel.

13150

Mitt emot
PALACE
HOTELL

Konstslöjden

Södra Hamngatan 45, Göteborg.
Hemvävda mattor, möbiltyger,
gardiner, Dalavävnader, spetsar,
smide och nationaldräkter

Man kokar bäst och får den
vackraste och effekti-
vaste stekningen i gjutna
kokkärl.

HUSQVARNA
GRYTOR och PANNOR
hava alltsedan de bör-
jade tillverkas erkänts
såsom de absolut bästa.

OTTOMANER

PABAN, Stjärng. 5 (inv. Odenplan) Sthlm

Garantimärket på yppersta Fickur
Bese prov hos Urmakaren!

runden, knackar med sitt glas och dekla-
merar:

Fast du reser nöjd åstad
dit där man ditt värde känner —
glöm ej Saxos gamla stad,
glöm ej dina gamla vänner.

Låt de bättre, om och få
med de andra dig försona,
öfver mycket godt ändå
hvälfver Lundagård sin krona.

Bläcket är gulnat på ett och annat ställe,
men för övrigt är manuskriptet synnerligen
väl bibehållet till originalet av denna dikt,
som bland en hel del andra Lingiana för-
varas å museet.

Här är bl. a. också det brev från Geijer,
som rör Lings blivande inträde i Svenska
akademien. Det är av följande lydelse:

Bäste Ling!

Tack för brevet! Med anledning af Ditt
yttrande, att Du öfverlemnar saken åt Bes-
kow och mig, hvilket jag åt den sistnämnde
meddelat, har jag äfven tillskrifvit honom,
att jag anser detta såsom ett o villkorligt
emottagande, helst ett villkorligt i alla
fall ej kan komma ifråga. I Akademien får
Du flera vänner än du tror, och jag skulle
ibland dem isynnerhet nämna Brinkman,
som nyss skrivit mig ett långt brev upp-
fyllt av Dig.

Lycka till god jul!

19 Dec. 1834.

Din vän
E. G. Geijer.

Det är en hel del annat smått och gott
instucket under glasskivorna över den gamla
Lingska arbets- och vardagsrumsmöbeln,
som står i det nya Lingska huset i Lund.
Den består för övrigt i sin helhet av fem vita
stolar i gustavianskt tillämpad empire med
svängda ryggar, en soffa, en betsad byrå,
ett litet bord, i samma stil som stolar och
soffa och - som piëse de resistance — skal-
dens och gymnastens sekretär: ett enkelt
skåpskrivbord av brunbetsad ek med mäs-
singsbeslag. Skrivbordet och den halvt ut-
dragna bordlådan äro som sagt under skyd-
dande glasbeklädnad betäckta med diktma-
nuskript och brev. Där synes även ett en-
kelt ljusgult läderbälte, som vittnar om Lings
deltagande i Köpenhamns försvar 1801 un-
der hans vistelse därstädes. Mitt emellan ett
par blomsterrankor, stickade på bältets röda
filtfoder, i gult och vitt silke läses:

Pehr Henrik Ling

N:o 81 ved 2:det Kompagnie den 2:dra
April 1801.

»Fremtiden vil af Nutiden kræve Fortidens
Arv.»

Med Lings egen kraftiga handstil finner
man bl. a. en vers, som börjar: »Yngling
skall jag allt för dig försaka», »Skön Anna,
ballad», manuskriptet till dikten »Klagan»,
till »Ej evigt dröjer dvalan över jorden»
och en hel del annat dikt- och notmanuskript
av Ling, mycket därav i koncept med kraf-
tiga strykningar. Bl. a. är där utkastet till
dikten till E. G. Geijer:

»Minnes du vårt första brodersord
Då våra hjertan ännu brunno
För digten och vår Nord
Ack! hastigt drömmens dar försvunno —

Redan under sin Lundavistelse hade Ling
efter allt att döma påbörjat sin stora dikt-
cykel »Asarna», varav första delen utkom
1816, och vari han utvecklar en uppfattning
av asagudarnas gestalter så levande, att den
förmådde besjåla skulptören Fogelberg och
intycket därav följa honom genom trettio
års vistelse i Rom så livligt, att slutligen,
som Beskow säger, hans ungdomsdröm om

NORMANS

INKOKNINGSSAPPARAT och BURKAR
TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

VARJE LITEN

BABY är för sitt
välbefinnande beroende av
ett för hans ömtåliga hud
verkligt lämpligt puder
Låt därför endast det
bästa vara gott nog och
pudra alltid den lille med
M. Zadigs Barnpuder.
det enda puder som inne
håller lanolin, denna för
hudens välbefinnande så
oumbärliga beståndsdel

M. Zadigs

BARNPUDER

»MURIDIN
är säker död»
försäljes i alla
kemikalieaffärer och apotek i flaskor i
2: 25 & 4 kr.

OBS! Oskadligt för husdjur.

WOCO

Borås

Begär offert!

VÄVNADER, KONSTSMIDEN
och ALLMOGEMÖBLER.
Beställningar mottagas. Stifullt
arbete. Begär offert.

KOM I HÅG

att alla reservoirpennor lagas och re-
turneras omgående, då de insändas till
C. A. Wallerstedts Pennfabrik,
Chalmersgat. 22. Tel. 3157. Göteborg.

Varje Dam

bör passa detta enastående tillfälle.
Följande moderna eleganta upptritte
Handarbeten sändes pr postförskott för
endast Kr. 7:75 + porto.
1 st. Bordlöpare Venetianskt broderi.
Storl. 125x35 cm.
1 st. Väggbonad, s. k. praktbonad.
Storl. 75x40 cm.
1 st. Lysduk, bulgariskt broderi.
Storl. 55x55 cm.
1 st. Kudde, elegant fjärilsmönster.
Storl. 45x35 cm.
Rekv. i tid från O. Olsén, Trekanten.
Obs! 2 kr. skall åtfölja ordern i
frimärken eller sedlar.

GUSTAV III var den store tjusarkonungen. Han älskade prakt, lukulliska fester, musik och sköna kvinnor. Han införde glädjen hos vårt surmulna folk, han uppmontrade bildkonsten och de vittra idrotterna. Under sitt korta liv levde han som det anstår en fullblodig konstnärnatur. Han var en dyrbar, alltför praktälskande och slösaktig konung och de småkloka borgarna skakade betänksamt på huvudet, då hans galavagn rullade förbi. Älskad blev han dock av folkets flertal och över hans regering ligger ännu ett skimmer av poesi och skönhet. Han lever alltjämt i historiens panteon som tjusarkonungen. Han lärde således sitt folk att älska skönhet och prakt och att han ej lät putsa sina skor med Viking skokräm berodde därpå, att denna utmärkte skokräm först långt efter hans död fördes ut i marknaden. Detta är dock att beklaga, ty Viking skokräm hade verkligen varit någonting i hans smak. Hur skulle han ej ha fröjdats, då han sett den rika, underbara glans, som även de sämsta skor erhålla, om man putsar dem med Viking skokräm. Tjusarkonungen skulle själv ha tjusats av de egenskaper, som äro utmärkande för Viking skokräm.

CAP

Ätchoklader
utmärkt goda

Som en ljusglimt

framträder för Eder VYV-tvålen, så snart Ni använt den en gång. VYV-tvålen blir Eder favorit för livet, då Ni därmed bevarar skönhetsens fågning till livets höst. VYV-tvålen säljes landet runt från

Vyvtvålfabriken, Ystad.

Plyschkappor

bliva som nya efter
uppängning hos

LUNDBY

Skönfärgeri & Kem.
Tvättanstalt, Göteborg

KUNGL. HOFLEVERANTÖR

Begär alltid

MAIZENA

Oöfverträfflig

såser,
bakning,
maizenagröt
etc.

Asagudarna och deras framkallande i synlig bild övergick till verkligheten.

Geijer hade emellertid i en skrift i Götska förbundets organ Iduna bevisat, att den nordiska fornaldern icke ägt någon konstform, och att »om den ägt någon, så kunde den aldrig bliva exempel för oss, att dess gestalter äro mer för tanken, än för ögat, att de gamla myterna endast kunde användas i och för den tid, i vilken de levde» och att »om bruket av nordiska mytologien, i och för sig själv, borde i fråga om konsten knappast talas».

Till följd av denna skrift utträdde Ling ur Götiska förbundet. Nyss citerade brev av Geijer tyder dock på att vänskapen återknutits. Tegnér hade för övrigt faktiskt skyndat till Lings undsättning, då han till klandrarna av diktens runvärld bl. a. yttrade:

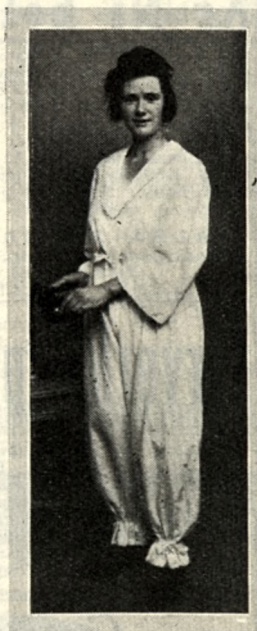
”Trångbröstad smak är en och enahanda;
med regelrät, med sträng landmätarsked
mäts sångens land ej upp. Frisinnad anda
tar andra trakter, och de vilda med.
Det jette stora trifies med det ljuftva;
Hvem älskar kuttret ej af sångens dufva?
Men fritt må örnen på sin klippa bo,
blott han bär himlens blyxt i mäktig klo.
Ej form, ej färg är stängd ur sångens gille:
En regel smaken har, den heter snille;
mångsidig regel uti dikten spord,
och rum är der för Söder och för Nord.”

Det var tacken för de impulser som givits i Lund, som sköt upp i låga i det värmländska diktardrömmet, när Tegnér under ett hembygdsbesök gick bak den vintriga malmforan i sitt skogiga hemland och som fått ord i den odödliga »Svea». Ty Lings marning till Tegnér var ju, att

”nordiskt om urgamla ättfädren kväda
för folket som glömt, vilken forntid det haft.”

OTTO LUNDH.

Nattdräkt.

HÄR BREDVID synes en nattdräkt eller s. k. pyjamas. Den är trevligare än dylika med byxor och jacka var för sig och verkar så att säga mera kvinnlig. Modellen är av vit bomullsflanell med ljusblå virkad kant runt kragen, ärmarna och nertill kring benen. Den, som är mindre frusen kan naturligtvis göra den i tunnare tyg allt efter smak.

Mönstret kan erhållas mot insändande av 60 öre i frim. till Iduns Mönsteravdelning, Sthlm. Önskas prov å det lilla virk-motivet kring knapphålet fram, kan det samma fås mot insändande av 60 öre i frim. till fru B. Lidbäck, Iduns Red., Sthlm.

Iduns kvinnliga akademi.

anhåller att våra läsare ville inkomma med förslag till pristagare för 1922 med angivande av någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset 1000 kronor för belönande eller främjande av någon förtjänstfull kvinnlig gärning.

Respektive förslagsställare torde så noggrant som möjligt motivera sina förslag samt underteckna dem med sina fullständiga namn och adresser. Förslagen torde insändas till akademiens sekreterare, doktor Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, ju förr dess hellre, men senast före utgången av oktober månad.

ALLA NYHETER

I

GARNERINGAR

J. F. HOLTZ

H. M. DROTTNINGENS HOFLEVERANTÖR

BRUNKEBERGSTORG 5 STORA NYGATAN 35
STUREGATAN 8
STOCKHOLM

PIANO- REALISATION

11—30 sept.

Med anledning av att vi inom den närmaste tiden komma att nedlägga vår försäljning av musikinstrument realiserar fr. o. m. den 11 t. o. m. den 30:de hela vårt lager av franska, tyska och amerikanska pianon och flyglar av de världsbekanta märkena Erard, Feurich och Chickering till priser, som betydligt understiga respektive fabrikers reducerade dagspriser.

PIANINON

	Dagspris	Realis.-pris
ERARD, mindre modell, pol. mahogny	Kr. 1.950.—	Kr. 1.250.—
FEURICH, större modell, pol. mahogny	Kr. 2.100.—	Kr. 1.500.—
FEURICH, större modell, svart päronträ	Kr. 1.950.—	Kr. 1.400.—
FEURICH, mindre modell, pol. mahogny	Kr. 1.900.—	Kr. 1.400.—
FEURICH, mindre modell, svart päronträ	Kr. 1.800.—	Kr. 1.300.—
CHICKERING, större modell, Bon. mahogny	Kr. 2.100.—	Kr. 1.600.—

FLYGLAR

	Dagspris	Realis.-pris
ERARD Stutzflygel, pol. mahogny	Kr. 3.800.—	Kr. 2.900.—
FEURICH Stutzflygel, pol. mahogny	Kr. 3.800.—	Kr. 2.900.—
FEURICH Stutzflygel, svart päronträ	Kr. 3.650.—	Kr. 2.750.—
FEURICH Mignonflygel, pol. mahogny	Kr. 3.600.—	Kr. 2.650.—
FEURICH Mignonflygel, svart päronträ	Kr. 3.400.—	Kr. 2.500.—
CHICKERINGSFLYGEL Mignon, bon. mahogny	Kr. 3.500.—	Kr. 2.350.—

SJÄLVSPELANDE PIANINON

	Dagspris	Realis.-pris
WELTE-MIGNON-FEURICH, Piano, svart päronträ, elektr.	Kr. 3.800.—	Kr. 1.900.—
HUPFELD-RÖNISCH "Phonola" Piano, svart päronträ, att trampas, jämte 45 st. rullar	Kr. 2.850.—	Kr. 1.700.—
WELTE "VORSETZER" av svart päronträ, elektr.	Kr. 1.200.—	Kr. 500.—

OBS! Å dessa priser beviljas ej några provisioner till mellanhänder; däremot säljas instrumenten till vederhäftiga köpare även å förmånliga avbetalningsvillkor, till ovanstående priser. Alla förfrågningar och upplysningar lämnas med beredvillighet. Order till landsorten expedieras mot efterkrav.

MUSIK-
A/B NORDISKA

AVD. 3 TR.
KOMPANIET

Äkta
**Haarlemska
Blomsterlökar**

i rikhaltiga sortiment
för drivning i rum
och friplantering

Priskurant sändes på
begäran franko.

SVENSONS

FRÖHANDEL

HUVUDAFFÄR:

L:a Nygat. 17 B

FILIAL:

Oxtorgsgat. 14

STOCKHOLM 2

Under sommaren

då många mödrar äro på landet samt på resor, kunna småbarnen icke alltid erhålla en lämplig, felfri mjölkost. Medtages då Nestlés Barnmjöl, så har man alltid till hands ett lättsmält, kraftigt och billigt näringsmedel, som är lätt att tillreda på en gång för hela dagen.

Av **SANGALLA** the
rekommendera vi våra kända märken
"PEKOE SOUCHONG"
"IMPERIAL", "ORDINARY"
i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Kalmar Vapen,
Högsta kvalitet kärnmjöl
Kalmar Ångvarns A.-B.

**I KÖKET
OCH
PÅ MATBORDET
ÄR
Arboga
ALFA-KÖ
HUSMÖDRARNAS**

OCH

LÄSARINNORNAS SPALT

SVAR:

Med ett tack för de utförliga och värdefulla upplysningarna, har Red. nöjet att införa följande.

Med anl. av att i Iduns frågespalter Hotell Viktoria rek. och jag vidare fört denna rek. med mycket olyckligt resultat, tillåter jag mig härmed meddela att Hotell Viktoria i Lübeck alljämt fortsätter med att klå svenska resande damer. Den person som är min sagesman önskar ej bli känd, men jag kan namnge 2 andra olika fall där man blivit bemött på ett skandalöst sätt. Så fick den 5 aug. d. å. en lärarinna från Mullsjö en mycket pepprad räkning därstädes *irots att muntligt avtal förut gjorts*. För en kappsäck tvärs över gatan fick hon t. ex. betala 200 mark (då taxan väl är 20 à 30 M.). En lektorsfru här i staden fick förra sommaren betala för ett dubbelrum, fast hon beställt ett enkelrum och fått löfte om ett sådant. Det kan ju tyckas att detta är småsaker men om man avtalar en sak och bor på hotellet några dagar och räkningen är 2 à 3 dubblad mot vad man tänkt, blir man inte glad. Vid mitt första besök i Lübeck bodde vi på International. Vi betalade för ett dubbelrum 450 M. Steuer ingick, men för betjäning var det extra. I aug. mån. var priset 500 M. För en längre vistelse skulle jag dock tillråda Stadt Hamburg eller Zentral Hotell. Maten på International är nämligen obeskrivbar. Vid mitt andra besök i Lübeck bodde jag på Zentral Hotell och betalade för ett enkelrum 200 M. Steuer och betjäning extra. Proper matsalong och gott kök. Detta hotell besöktes mest av affärsmän och av resande som komma eller fara sjövägen. Stadt Hamburg är ett turisthotell och är det bästa i staden, men man bör beställa i förväg. Har utmärkt kök och proper matsalong och terrass. Rumspriset *troligen* lika med Internationales. Reell behandling.

Bodde i Hamburg mycket bra å Lübecker Hof, Kirchenallé nära Hauptbahnhof mitt emot "Continental". Betalade 450 M. för ett dubbelrum. Reell behandling. Tyst rum, utmärkt läge. Lämpligt för damer.

Bodde i München förträffligt i Pension König Max, Briennerstr. 27. Hotellpension. 10 rum med c:a 20 bäddar. 150—200 M. för ett förstklassigt dubbelrum. Utmärkt läge. Utmärkta spårvägsförbindelser. Propert, reellt. Förutbeställning nödvändig. Fick adr. genom främlingsbyrån vid Jvg. i München. Innehavaren av Hotellet fru Berti Reinhardt har varit sjuksköterska i kriget. Hennes man var bankdirektör och stupade som officer vid Soissons. Fru Reinhardt emottager studerande ungdom i helpension, men med anl. av utställningen har hon f. n. endast turister och främlingar. Efter 1 okt. emottager hon åter helinack. Salong med piano.

För bröstklena personer rek. "Stillehaus", Oberstdorf, Bayern. Doktor Sathoff läkare. En månads förutbeställning nödvändig. Ett av Tysklands bästa sanatorier jämförbart med Davos. Pris omkring 500 M. om dagen, extra för bad etc. Känner ej till om utläningar deb. extra. Denna rek. är given av Prof. Dayke i Lübeck, en av Tysklands skickligaste lungläkare och föreståndare för Röntgeninstitutet i Lübecks "Allgemeines Krankenhaus".

Ett utmärkt vilohem i Weberhaus i Oberstdorf. Bröst- eller nervklena emottagas ej. Dock behandlas sviter efter lunginflammation, lungkatarr, spanska sjukan etc. *Tyst, stilla familjeliv.*

Se med Edra egna ögon att Ni får Mazettis ögon

Ni är då säker på att alltid erhålla en delikat, kraftig och hälsosam cacao.

OBS! Våra olika billigare kvaliteter cacao såväl i hektopaketer som i lös vikt.

Varnas för efterapningar av påse och etikett!

**KNIVSKÄRPAREN
THULE** *Svenskt patent!*

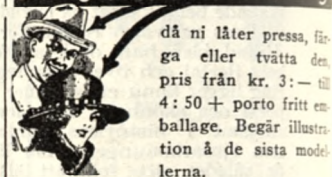
Bör finnas i varje kök

Enda verkligt effektiva Knivskärpare. Skärningen sker mellan ovala smärgetenar. Knivarna bliva skarpa på några ögonblick och fara ej illa.

Säljes i varje välortad järn- & Bosättningssaffär.
STENSHOLMS F.A.B.
HUSKVARNA

Äder gamla hatt blir som ny

då ni låter pressa, färga eller tvätta de gamla hattarna. Pris från kr. 3:— till 4:50 + porto fritt emballage. Begär illustration å de sista modellerna.

Göteborgs Hattfabrik
1:sta Långgatan 27. Tel. 208 65.
GÖTEBORG.

**Gynna IDUNS
annonsörer!**

Släktforskning

i svenska och utländska arkiv utföres av
Kyrkoherde H. Södersteen,
Askersund.

Är Ni belåten

med den hudcrème Ni använder, är det därför, att Ni aldrig försökt **BOGGY SPECIAL CREME!** Detta förnämliga skönhetsmedel giver en matt sammetsmjuk teint. Kr. 4:85 pr burk. **TILL SPORTBRUK** är Bogy daily Creme enastående. Kr. 4:50 pr burk. Bogy Evening Creme renar och gör huden mjuk. Kr. 4:50 pr burk. Fås hos

ALMA BAUMBACH,
Holländaregatan 11, 3 tr., Stockholm.
Rikstel. 65 80.
Till landsorten mot postförskott.

Fyrverkeripjäser

Rikhaltigt urval för såväl officiella som privata festligheter. Hela fyrverkerier enl. fackmässigt sammansatt program. Hrr handlande föra dessa artiklar med största fördel. Dagens lägsta priser. Katalog på begäran. Hamnargren & Co., Kungsgatan 15, Göteborg. Tel. 161 99. Telegramadress: Grenhammar.

Gravvårdar

**BRÖDERNA
STYRENIUS
STENHUGGERI
A.-B. - VÄSTERVIK**
Priskurant på begäran

Duktyger - Handdukar

Vita vävnader

till fabrikspriser

Almedahls Förs.-Magasin
OBS! 55 Kungsgatan 55. OBS!
GÖTEBORG

Spirella

Korsetter erhållas hos

Fru ANN-MARIE SEDSTRÖM,
Östermalmsgatan 22. A. T. Öst. 57 97.

Spirellakorsetten!

Stilfull — Bekväm — Ekonomisk
1 års garanti.
Beställningar mottagas av
FRU VAHLBERG PETERS,
Villa Högalid, Lunden, Bjelkegatan.
Telefon 189 09. Göteborg 6.
Måttagning och provning i hemmen.

ALFHILD NORDSTRÖMS MANICURE- & PEDICURE-SALONG

KYRKO G. 421 tr. - GÖTEBORG
REKOMMENDERAS

Öppet 11—5. Andra tider pr telefon 33 53, 162 06.

Även hembehandling

Medicinskt Hårvatten.

Hindrar håravfall. Stimulerar hårrötterna samt har förmågan att fullständigt desinficiera hårbotten, varför det vid fortsatt användning helt utrotar mjällbildning. Pris kr. 4:50 pr flaska.

Gurkmjolk.

Franskt originalrecept. Bästa medel för erhållande av mjuk, klar och ungdomlig hy. Pris kr. 4:50 pr flaska.

Äkta Citroncrème.

Gör huden fraîche, mjuk och elastisk. Särskilt att rekommendera för torr och spröd hud. Pris kr. 4:— pr burk.

Crème de Rose.

Rengör och uppmykjar huden. Borttager hetta, sveda och tillfällig hudretning. Bidrager att bevara hudens smidighet. Pris kr. 4:— pr burk. Sändes pr postförskott + porto över hela landet.

MIA LILJEFORS

Exam. massör.

Klinik för medicinsk hårbehandling, hudmassage och ansiktsbehandling.
Karl Gustafsgatan n:o 16 - Göteborg.
Telef. 15420.

Solidar Tvätt-Extrakt

Tillverkas med ca 26 % fetthalt.

Pris: hel-paket 52 öre och halv-paket 27 »

Fetthalten bestämmer kvaliteten. Solidar har högsta fetthalt och står lägre i pris än andra tvättpulver i handeln.

Kronmärket
å
HUSHÅLLSKÄRL

garanterar förstklassig kvalitet samt svensk tillverkning.

SKULTUNA BRUK
VÄSTERÅS

Barnens Dags Tombola

STOCKHOLM

Lottpris 2 kr. Försäljningen börjar fredagen den 15 september.

En vinst: För 40,000 kronor Svenska Statens Premieobligationer.

Bland övriga vinster: En våning på 3 rum och kök med all nutida komfort hyresfritt i fem år, hyrd för 11,600 kr. En lyxbil. Presentkort för inköp av varor efter fritt val, 3,000 kr. Motorcykel. Velociped m. m., m. m.

EXTRA DRAGNING PÅ NITARNA!

Högsta vinst på nitarna: Eget hem efter fritt val var som helst i Sverige för en kostnad av **Kr. 50,000.—**

Bland övriga nitvinster: En vinst bestående av presentkort för tills. 10,000 kr. gällande i ett 30-tal affärer. Piano från Östlund & Almquist för 2,000 kr. Resa eller sommarnöje till ett värde av 1,000 kr. Elektrisk symaskin. Pony med vagn. Velocipeder. Symaskiner etc., etc.

Ingen nitvinst under 50 kr. värde.

Varje nit är försedd med rabattkuponger till teatrar m. m., som vid besök i Stockholm kunna utnyttjas för ett värde av över 10 kr.

Sammanlagda vinstvärdet över 320,000 Kronor.

Ingen bör försumma att köpa lotter i Barnens Dags Tombola.

På allmän begäran har till deras tjänst, som icke äro bosatta i Stockholm, men ändå vilja deltaga i de enastående vinstchanserna, upprättats en särskild

avdelning för lottrekvisition pr post,

vid vilken postledes beställda lotter dragas under Överståthållareämbetets kontroll. Lottrekvisition kan ske endast genom postanvisning, varvid samtidigt, som likvid för önskat antal lotter jämte 40 öre i rekporto (60 öre, om mer än 5 lotter önskas) insändes angives tydligt namn och adress på avsändaren. Adressera endast *Barnens Dags Tombola, Stockholm.*

Utfallna vinster expedieras, mot erläggande av avgift för porto, av Barnens Dags Exp. Önskas dragningslista för nitdragningen, som sker 5 okt., bör detta angivas på postanvisningen samt det insända beloppet ökas med 15 öre.

Rekvisioner böra vara insända senast Lördagen den 16 för att med säkerhet bliva expedierade. *Skriv tydligt namn och adress.*

Stölma-kameror & material äro bäst!

Erhålles hos våra återförsäljare eller direkt från *Stöltens Fotohus, Malmö*

Oatine

Ni blir yngre till utseendet, huden blir mjukare, renare och klarare, när ni undviker den gammaldags ansiktstvättning med tvål och vatten, emedan huden då spricker, blir grådaskig, rynkig och grov. Engelska, franska och amerikanska damer vårda dagligen omsorgsfullt sin hy med **OATINE**. Ni får eller bevarar på detta sätt huden klar, sammetsmjuk och vacker.

Begär endast **OATINE "Vit crème, grönt lock"** och tillbakavisa alla efterrapningar. Fås i burk, eller tub kr. 3:—, och stor burk (tredubbelt innehåll) kr. 6:—.

OATINE SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är vällyktad och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Inga tilläggsavgifter för utlänningar. Pris ca 300 M. pr dag. Betjäning 5 %; extra för bad. Läkare: Dr Förberich. Spec. i lungsjukdomar och invärtes sjukdomar. Skatten på utlänningar mycket liten i Oberstdorf. Ingen toirettlyx. För personer med större fordringar rek. "Pension Bergkranz", "Hubertushaus", eller "Hotell Löwen", samtliga belägna i Oberstdorf, Tysklands "Davos". Pris 350—450 M. pr dag. Förutbeställn. nödvändigt. Bäst tillskriva Dr. Förberich samt angiva nödv. uppl. för lämplig placering. Då ofta frågor inkomma i Idun ang. utl. förhållanden har jag härmed nöjet lämna ovanstående upplysningar. För övrigt gärna till Eder tjänst, tecknar

Gammal prenumerant.

Svar till "Moralisk ungmö".

Ni tog fel, då Ni antog, att jag var i bryderi, hur jag skall titulera en f. d. elev. Det var ej detta frågan gällde, ty jag säger naturligtvis "Du" fortfarande, utan frågan var, om det kunde anses stölande mot god ton, men den har Ni ej besvarat i Eder impertinenta rader.

Däremot har Ni blandat ihop saker och ting då Ni i sammanhang därmed ordar om mina "moraliska irrläror".

Kära Ni, jag har varit gift nästan lika länge, som jag varit lärarinna, och min erfarenhet är den, att det ej är omoraliskt att ha ett barn, inte ens, fast man är ogift. Och, sedan man fått ett barn, är det mera moraliskt att erkänna det än att betrakta det som en hemsk hemlighet.

Ni tycks vara något svag i tankegång, då Ni fruktar, att jag i mitt "stora självförtroende förmått bibringa eleverna dessa moderna irrläror". Var lugn! En moralisk gift kvinna kan ej komma på sådana idéer som en moralisk ungmö. När man själv har barn, vet man nog vad man skall bibringa barnen för en moral och vad skoltimmarna beträffar, tillåta de ej någon utflykt utanför de vanliga skolämnen. Det kanske kommer en tid, då till dessa även hör något, som heter kärleksmoral, ett ämne, som, att döma av Eder ofullständiga utbildning synes nödvändigt.

Signel Berm.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga. 1) Vore tacksam om någon av Iduns läsare ville lämna mig beskrivning på ett par fina efterrättstårter, t. ex. biskvittårter samt någon annan fin tårter. 2) Bör vid en middag värd och värdinna alltid föra till bordet de äldsta av gästerna även om middagen är för en ung familj?

W—a Ch.

Svar. En god biskvittårter är följande: vispa till hårt skum 4 vitor från stora ägg och nedrör sedan försiktigt 215 gr. strösocker och därefter 215 gr. skallad och riven eller stött sötmandel, blandad med 5—8 bittermandlar. Lägg massan i en smörsmord och brödbeströdd form eller stekpanna och grädda tårtan i svag ugnsvärme omkr. 1 tim. — Vad

beskrivning på övriga efterrätter beträffar, så har Idun i ett av de allra senaste numren lämnats recept å en del sådana. 2) För att hedra den för första gången till hemmet inbjudna familjen, men ändå inte brista i takt mot någon av de äldsta gästerna, kan ju värden, som ju först med sin dam går till bordet, föra den för första gången närvarande yngre frun, medan på hans andra sida kommer den äldre damen. Värddinnan kan då i sin tur låta sig föras av den äldre manlige gästen, medan på hennes andra sida sitter den yngre gästen, d. v. s. mannen till damen vid värden.

Fråga: Jag är prenumerant på Idun och vore tacksam i dess frågoavdelning få infört en förfrågan om lämplig kurort i Tyskland eller Österrike för specialbehandling av svårartad kronisk Bronchit (luftrörskatarr), tid: Sept.—Nov. Tacksam för svar till Fru A. W.

Svar: Se det utförliga svaret under läsarinornas spalt, insant av en mångårig prenumerant.

Fråga: Vi ha skaffat oss ny skinnmöbel i mörkbrun färg till herrummet; tapeten är mörkbrun; korkmattan grön. Hurudan bör färgen å gardiner, draperier (3 st. dubbeldörrar) och matta vara? Vidare ha vi 6 stolar i gammal stil; kunna vi hava dem i rummet och i så fall, vad skola vi kläda dem med?

"S.—" prenumerant.

Svar: Fältet är fritt för olika val, allt efter tycke och smak. För vår del skulle vi välja både gardiner och portier i mörkt, gråaktigt och grovtrådigt linne med kraftiga hålsömmar och ett dito mönster i s. k. stoppsöm med grönt i korkmattans färg samt här och var sparsamt med mörkbrunt eller negerbrunt. Men Ni kan också välja mönstrade mardraggardiner, men i så fall torde det vara lämpligast med draperier i boj, enfärgade och harmonierande i färg med skinnets möbels. En imiterad (eller äkta) persisk eller indisk matta i ett flertal varma färger torde vara lätt att få. Svårt att giva råd angående de 6 stolarna i "gammal stil", ty stolarne kunna vara så olika! Men visst kan Ni ha dem, blott de ej äro lackerade helt vita. Skulle i så fall råda Er att köpa ett hemslöjdstyg i ylle, djupa färger; t. ex. mörkbrunt med enstaka trådar av gult och grönt samt litet svart, vilket ger tyget liv.

BREVLÅDA

HEMKONSULENTENS
BREVLÅDA.

Fru Mary, som särskilt begär svar just i denna avdelning, kan inte få ett sådant annat än helt generellt, ty bruk och vanor växla allt efter omständigheterna. Dock torde det mest vanliga vara, att när en person varit anställd i hemmet ett par år och man å ömse sidor trives med varandra och ej tänker göra någon förändring till hösten, att vederbörande vid sin sommarledighet utom lönen får en viss större eller mindre uppmun-

Har Ni försökt att själv driva Edra lökblommor?

Gör ett försök och Ni skall bli belåten om Ni följer kulturbeskrivningen vilken gratis medföljer varje sändning.

Sortiment N:o 1: 3 st. Hyacinter, 5 st. Tulpaner, 5 st. Crocus ... 3:50
 Sortiment N:o 2: 5 st. Hyacinter, 20 st. Tulpaner, enkla bl. färg. 5:50
 Sortiment N:o 3: 10 st. Hyacinter med namn, 15 st. Enkla, 15 st. Dubbla Tulpaner med namn, 10 st. Narcissor, 10 st. Crocus ..... 13:—
 Sortiment N:o 4 passande såväl för friplantering som drivning: 15 st. Hyacinter, 25 enkla, 25 dubbla Tulpaner, 25 st. Narcissor, 25 st. Crocus 22:50

Samtliga sortiment sändes frakt- och emballagefritt över hela Sverige om rek. är oss tillhanda senast den 25 sept., därefter endast emballagefritt.
 ALMNÄS TRÄDGÅRD, HJO.

Percy E. Luck & Co.

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY E. LUCK & Co.

Warrington CROSFIELD, CRESCENT SOAP. Oöverträffad vid tvätt av såväl tjockaste ylle som finaste linne.

Höganäs Lerkärl

i parti o. minut till brukspriser från lager hos

WAHLIN & C:o, Stockholm

Huvudkontor: Arsenalsg. 21

Avd.-kontor och upplag: Söder Mälmarstrand 15-17

Telefoner: Riks 346, 695, 5244, 5269 Sthlmstel. Norr 7596, 7597

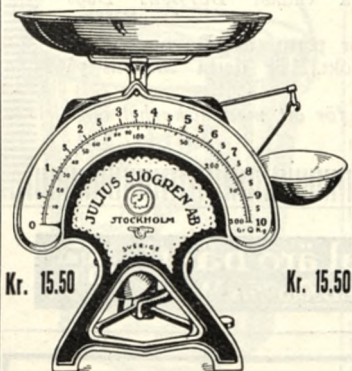
GUMMANS Tvättpulver

-de & ändå de bästa.

HUSHÅLLSVÅG

Ny, epokgörande konstruktion.

Kr. 15.50

Kr. 15.50

Stor känslighet och obegränsad varaktighet. Rekommenderad av fackskolor som oöverträffad. Svenskt patent.

JULIUS SJÖGREN AKTIEBOLAG

SÖDERMALMSTORG 4
 Telefoner: Riks 32 52, 1351.
 Allm. Söder. 330 00 331 00

Skydda Edra Matvaror. konservera alltid med WINBORGS Attika och Vinättika som giva de bästa inläggningarna.

FRÄLSNINGSSÄRMENS HANDELS-DEPARTEMENT

Östermalmsgatan 24, Stockholm
 Filial: Södra Allégatan, Göteborg

Musikinstrument-, Bok- och Pappershandel.

Manufaktur- och korta varor. Reseffekter m. m.

Förstklassiga kvalitéer:

Kaffe. Téer. Kakao. Skokrämer. Arméväv.

Zeulin Det bästa putsmedlet!

Använd alltid FLORODOL-TVÅL. Erkänd överlägsen alla in och utländska medtälare.

tran. Denna kan taga formen av en rund summa — för 14 dagar t. ex. 20—30 kr. — eller och består matmodern resan, i ett sådant fall då tjänarinnans hem är beläget å en avlägsen ort. Har vederbörande varit endast en kortare tid i hemmet, torde det vara tillräckligt med att under semesterperioden få lönen oavkortad. Ett annat fall uppstår också, om tjänarinnan visserligen är nykommen — sedan våren t. ex. — men är snäll och bra på önskvärd sätt och skall stanna kvar över vintern. Då kan det också vara lämpligt om husmodern ger en liten uppmuntran i form av resebidrag e. d. men då bör man också ha uppgörelsen klar å ömse håll, så man inte, när hösten kommer, står inför ett ombyte. — "Semesterpenningar" är enligt vår mening ett helt nytt ord och har antagligen sin upprinnelse därifrån, att tjänarne, i de fall, då familjen är bortrest, och de stanna kvar för att se om hemmet ha ordentligt tillmätta matpengar. Och åter ett annat fall kan uppstå om familjen på grund av en längre bortovaro 2—6 veckor vill stänga sin våning och då låta tjänarinnan få ledigt, utan att hon precis önskar detta, eller har något gott hem eller ett sådant, där hennes arbetshjälp är välkommen. I ett dylikt förhållande äro både lön och "semesterpenningar" fullt på sin plats.

Experimentelysten avrådes på det bestämdaste ifrån att plocka och använda något slag av svampar utan att fullt känna dem. Och vad angår "ringlösa flugsvampens" ätlighet och förmenta läckerhet, så bör Ni låta den stå där den står. Ty att beskriva någon svamp utan att samtidigt se densamma är så gott som omöjligt! När, som Ni själv säger, att stjärken på nämnda grå flugsvamp "knappt har något märke efter ring", visar detta tydligt att Ni är allt för osäker att ge er in på ett så vanskligt område. För att kunna våga att använda vissa flugsvampar, bör Ni vara fullt säkra svampkännare.

Belåten matmor gives det rådet, att villfara sin hjälpredas begäran. Ty när både Ni och hon äro å ömse sidor belåtna, och om Edra ekonomiska omständigheter så tillåta, kan det alls inte kallas att "förstöra för andra", om Ni ökar hennes månadslön med det sagda beloppet. Sådant är endast rätt och billigt, och att väl kvalifi-

cerade och "trivsamma personer" få större förmåner än andra, som varken visa hög, läranktighet eller villighet för kallet, är ju helt naturligt.

Agnes bör skriva direkt till Fredrika-Bremerförbundet, Klarabergsgatan 48, Sthlm och begära upplysningar i ämnet.

Elisabeth har vänt sig till orätt forum med sin långa och mycket ingående fråga. Men — de flesta unga flickor med något så när livligt temperament tycka nästan alltid under någon period av tonåren om att spela teater eller "agera", som Ni säger — samt klä ut sig. Att vid ännu icke fyllda 16 år bedöma om flickan verkligen har utpräglade skådespelareanlag, kan endast från fackkunnet håll ske. För övrigt är det ju ännu god tid, då flickan ju först bör avsluta sin skolgång.

Humor. Om den nedsaltade svampen möglar ovanpå, har Ni antingen taget för litet salt, eller också är förvaringsplatsen fuktig. Skumma väl av möglet och tag undan för direkt användning den lätt angräpnade svampen och strö sedan på mera salt. Lagg överst en tekopp med en sten som tyngd så laken står över svampen. Några långa strimlor pepparrot, nedstuckna här och var bland svampen, bidrag till att hålla mögelbildning borta.

Annamor. Torkade nässlor äro ett förträffligt hönsfoder, som bidrag till god vintervärning med stark färg på äggulan. Nässlorna slås av med lie — eller klipplas från roten —, upphängas eller utbredas till torkning och få gå genom hackelsemaskin. Det sålunda sönderdelade förvaras i en säck på torrt ställe. 2—3 händer blandade i maten — gröpet t. ex. — är lämplig mängd varje dag för 10—12 hönor. Nässlorna kunna även givas torra, lagda i en ho e. dyl. men då är fara att en del kraftas bort. Utom nässlor äro torkade klöverblommor, torkade blad från våra vanliga träslag m. m. grönt, särdeles välgörande, blandade i vinterfodret.

EXP:S BREVLADA.

Signatur "God plats". Eder annons kostar kr. 5:6 som torde insändas varefter densamma införes i först utkommande n:r.

IDUNS PRISTÄVLING i N:o 38.

TRE STJÄRNBILDER OCH EN STJÄRNA.

Om vi skulle sätta edra astronomiska kunskaper på prov för en gångs skull! Bilderna här ovan äsyfta namnet på tre stjärnbilder och en stjärna. Kan ni säga oss vilka?

Lösningar skola insändas under adress: Pristävlingen i nr. 38 före den 30 sept. De tre först anträffade riktiga lösningarna belönas med 5 kr. vardera.

NYHET! CAO NYHET! NÄR-CACAO "CALCAONA"

för barn i skolåldern och svaga personer enligt läkareutlåtande i prospekt som medföljer varje paket. Erhålles överallt å apotek och väl-förseidd specerihandel. Pris 75 öre pr 100 gram paket (cirka 50 teskedar = 1½ öre pr kopp cacao). Begär prospekt! Obs! Var och en som är mån om sin hälsa köper endast denna När-cacao. Klipp ur annonsen och rekvirera genom Eder handlande. Provorder (minst 5 paket) expedieras mot postförskött kronor 4:75 eller insänd postanvisning kr. 3:75 jämte fraktpo 80 öre.

GENERALAGENTUR

GERMANIA-IMPORT

Norr tullsgatan 35, Stockholm. Tel. 82225.

Sundsvall. Ö. Förstadsg. 5, Malm. Tel. 1879. Tel. 6993.

Fyrtornets Fiskbullar Kaviar Sardinier

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsil, Majjessil, Apilbilar, Vingasil, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkär. A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker GÖTEBORG Kungl. Hoflev. Kungl. Hofleverantör

K. RÖED

LOTTERIKONTOR

Dronn.-gt. 8, TRONDHJEM

Ni blir nöjd med

det glänsande resultatet, om Ni putsar koppar och messing med

ZELOS METALLPUTS

FABRIKEN ZELOS, Göteborg.

Svält ej. Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. vätnings-salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

VARFÖR ÄR NI SJUK

då HOMEOPATIEN bevisligen är den bästa hjälparen vid alla sjukdomar. Ring, skriv eller gör oss ett besök. Fråglista för sjukdomsbeskrivning på begäran.

Vänd Eder med förtroende till

WESTLUNDS Fysikal. & Homeopatiska Inst.

Hom. läkare.

Vardagar 10—2.

Aftonmottagn.: Tisd. o. Fred. 6—7 e. m.

R. T. 73935, A. T. Öm. 1616.

Sturegatan 6. (Förväxla ej med Stureplan 6).

STOCKHOLM.

Avdelning för: Massage, sjukgymnastik, olika elektriska behandlingar, helluft m. m. (Billig taxa.)

Stata Birgittaskolan

Rikst. 141 08. Regeringsgatan 19-21, Stockholm. Grundad 1910. Norr 51 90.

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt praktiskt handarbete. Klädsmå, Kappömnad, Linnesöm, Barnkläder, allt slags Konstbroderi, öringar, Svenska och Utländska Knyppingar, Stickning, Virkning, Stoppning och lagning av Duktig etc. Konstnärlig ledning, Fackutbildade lärare. Franska modeller till elevernas disposition. Klädsmånen under ledning av Grevinnan Astri Douglas och Fröken Karin Lindgren. Linnesöm med Fru Ida Forssell. Anmälningar mottagas dagligen 10-5. Prospekt på begäran, 6 friplatser, varav 3 disponeras av Svenska Adelsförbundet. EMMY FICK, född Kylander.

LEDIGA PLATSER

Ex. barnsköterska,

enkel och anspråkslös erhåller plats första tiden som hjälp med varjehanda göromål i hemmet senare åren som sköterska i ing.-fam. i södra Norrland. Sökande bör vara något kunnig i sömnad och handarbete. Svar med uppgift om ålder, rek., foto och lönepret. till "Sept.", S. Gumælius' Annonsbyrå, Gefle, f. v. b.

Hos ensam dam

får väl rek. flicka, kunnig i matlagning, god, väl avlönad plats att sköta hemmet. Eget rum. Svar med betyg och foto till "Ej så ung", Allm. Tidn. kont., Gust. Ad. Torg, Stockholm.

Musikalisk guvernant,

enkel o. anspråkslös får plats i Medelpad att läsa med 12-årig flicka. Villig deltaga m. handarbete o. lättare sysslor. Svar snarast m. betyg, foto o. löneanspr. till "B. G.", Torpshammar.

En pålitlig, barnkär flicka,

väl kunnig i sömnad (linne och barnkläder) får plats att biträda i skötsel av tre barn (3 1/2-9 år). Svar till Doktorinnan Malmström, Högbo, Falun.

Elementarbildad flicka

19 år, som en tid vistats i pension i Tyskland önskar komma som sällskap och hjälp i gott hem på gods, herrgård eller dylikt. Något musikalisk och sykkning. Även hemma i kontorsgöromål. Svar till "M. S. Familjemedlem", A.-B. S. Gumælius' Annonsbyrå, Göteborg f. v. b.

Skolkökslärarinna.

Till husmodersskola i Hålsingborg önskas lärarinna med undervisningsvana och skicklighet i finare matlagning och klädsömnad. Platsen skall tillräddas i början av Jan. nästk. år. Ansökningar och betyg torde inlämnas före den 15 okt. Astrid Andersson-Gårding. Teresa Kjellberg. Karl X Gustafsgatan 66, Hålsingborg.

Två bildade flickor,

vilka som kamrater vilja åtaga sig att gemensamt sköta hemmet hos finare familj med 3 barn i åldern 2-5 år, få plats den 1 oktober. Noggranna rekommendationer erfordras. Svar, helst med fotografier, vilka återsändas, till fru I. R., postfack 9, Partille.

Bildad, barnkär flicka,

villig att åtaga sig en ensamjungfru sysslor, får plats 1 nov. Familjemedlem, eget rum. Svar med foto till Professorskan Simmons, Ultuna, Upsala.

PLATSSÖKANDE

FLICKA från gott föräldrahem önskar plats på landet som husmors hjälp, gärna förenat med skrivgöromål, innehar kontorsplats men önskar ombyte. Vid lön fastes mindre avseende blott en bra plats och ett väntligt bemötande. Svar till "E. N. 30 år", Iduns exp., Stockholm f. v. b.

UNG INTRESSERAD LÄRARINNA

får plats i höst att undervisa 3 fl., 9, 13, 15 år i vanliga skolämnen, språk och musik. Svar med lönepret., referenser under sign. "Nyttä och nöje", Bästad p. r.

STUDENTSKA, musikalisk och undervisningsvan önskar plats som guvernant ev. sällskapsdam. Svar till "Postfack 31", Hurva.

Flicka

önskar plats som husmors hjälp. Svar till "Snart S. R.", Allm. tidningskont., Gust. Ad. torg, Stockholm.

En 21 års bildad flicka

önskar plats i en trevlig familj eller hos ensam dam, där jungfru finnes, som hjälp och sällskap, gärna där som barn finns. Har genomgått en tysk flickpension, och är kunnig i alla husliga sysslor, samt sömnad. Tacksamt för svar till Box 18, Killeberg.

Barnkär, bättre lantbrukaredotter

kunnig i sömnad, vävnad och handarbete, samt genomgått hushållsskola. Önskar plats som husmors hjälp, helst i familj där jungfru finnes. Svar till "Familjemedlem", Algutsboda p. r.

Gihls Sjuksköterskebyrå,

Drottningholmavägen 6, Stockholm, ansk. exam. sjuksköterskor, anspråkslösa värदारinnor och sjukhusbitr. samt utthyr sjukv.-artiklar. Brev besvaras mot dubbel porto. R. T. 33975. A. T. Kh. 5350.

Sköterska

önskar plats att sköta någon sjuk. Familj eller privat sjukhem. Är ex. i sinnessjukvård, praktik i allmän sjukvård. Deltager gärna i husliga göromål. Goda ref. finnes. Svar före den 15 sept. till "Sinnessjukvård", Mariefred p. r.

Officersdotter

önskar plats i familj i Göteborg eller des omedelbara närhet att handhava barn ev. undervisa dem. Har genomgått sjukvårdskurs samt ett år vid Hörens Lärarinneseminarium. Vid lön fastes mindre avseende. Svar till "K. H.", H. T.-Centralen, Göteborg.

24-årig skånska

(skolläradotter), kunnig i husl. sysslor ävensom skrivgöromål, önskar plats i gott hem, helst i mell. Sverige som biträde i hemmet, å exp. eller kontor. Svar till "Villig", Svenska Telegrambyrå, Malmö.

Enkel, elementarbildad flicka,

kunnig i musik, söker plats som familjemedlem. Gärna skrivarbete. Tacksam för snart svar till "Gull 20 år", Norrköping 2, p. r.

Ex. sjuksköterska

önskar sjukvårdsplats i privathem. Svar till "Sjuksköterska", p. r. Sjöbo.

Ung bildad flicka

önskar mot fritt vivre plats som hjälp och sällskap i bättre familj. Helst i stad. Är även villig hjälpa barn med läsläsning och pianospelning om så önskas. Svar till Maja Holmström, Östra Storgatan, Hudiksvall.

Ung, bildad flicka

önskar plats i affär. Svar till "18 år", Bjurberget.

Van telefonist till växel,

på bank eller hotell, samt kunnig i kassa- och skrivgöromål söker plats genom

Stockholms Uthyrningsbyrå,

Stureplan 6, Stockholm.

Smäländska,

26 år, praktisk och hushållskunnig, önskar plats som husföreståndarinna, eller att vid äldre husmors sida leda och övervaka allt arbete inom ett större hem. Svar till "Plikt - Ansvar", Iduns exp., f. v. b.

Husföreståndarinna,

van att förestå finare hem, önsk. plats till någon ensam, äldre, aktningvärd herre eller till änkan med barn. Goda ref. finnes. Närmare upplysning lämnas å

Stockholms Uthyrningsbyrå,

Stureplan 6, Stockholm.

En 25-årig flicka

önskar plats 1 okt. att få lära matlagning i bättre hem med fritt vivre, kunnig i servering, enkel sömnad. Svar till "A. T.", Iduns exp. f. v. b.

Till prästhem i Norrland

önskar flicka komma från och med 1 okt. för att hjälpa till med eller också själv helt och hållet utföra handarbete och vävnad. Svar till "Längtan till Norrland", Iduns exp. f. v. b.

Smäländska

i 25 årsåldern önskar plats som hjälp och sällskap i liten familj eller hos ensam dam. Svar under signatur "Smäländska", Box 13, Högbo.

Anställning

söker av bildad 40-årig person med kunnighet i skötsel av större lant- och stadshushåll samt erkänt ekonomisk. Svar till "Karlsro", Dalhem, Smäländ.

Guvernantsplats

önskas av realskolebildad, musikalisk flicka, som läst in barn till 3 klass i samskola. Svar till Alice Jonsson, Kartagården, Gökhem.

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik. (26 årskursen.) Begär prospekt! Stockholm. Höllandaregatan 3.

Professor PATRIK HAGLUND

Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatkl. R.T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S.T. 8301. För behandling av stödje- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformationer och funktionsrubbningsar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM Behandling av reumatiska åkommor.

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium

Östra Hamngatan 45. Tel. 96 80. Framstående lärarekrafter. Individuell undervisning. Begränsat elevantal. Begär prospekt och årsredogörelse. Inspektör Föreståndare Otto Nordenskjöld. Erik Börner. Professor.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

SYDOWS

SÅNG- o. MUSIKINSTITUT 1 Davidbagareg. R. T. 9433. STOCKHOLM

Fräkencreme

Borttager fräkan, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6: 50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

Struma o. hämorrhöjder

samt bräck m. m. botas fullständigt i hemmet, förutan operation. Skriv till Dr. Burman, Sundsvall.

Praktiska,

hygieniska, impregnerade damunderkläder av olika modeller för dag- o. nattbruk samt Dambindor, även i små reseförpackningar, i parti o. minut billigast från Carl Stangenberg, Hötorget 10, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Sjuka.

Besök eller skriv till Homöopatiska Institutet Auxilium, Saltmätaregatan 5 (hörn av Tegnérgatan). Rt. 825 11. Mottagn. 10-12; 2-4 eller enl. överenskommelse. Specialitet: Magstjukd., blodbrist, reumatism, fallandesjuka, influensa, njur- och gallsten samt sokersjuka.

Hultkrantz,

Homöopat. Läkare. STOCKHOLM.

INACKORDERINGAR

Töchterpensionat

Hempel-Franke

Halberstadt i/H. Tyskland.

I tysk officersfamilj,

beboende egen villa utanför Lybeck, kunna två ä tre svenska flickor erhålla god inackordering över vintern till ett pris av 100: - kr. pr månad. Referenser önskas och refererar värd-folket själva till: Fru Gurli Borgström, Ramnagården, Borås och Med. doktor Nils Sjöberg, Landskrona. Frau Major Eric Müller Bad-Schwartau bei Lübeck.

Ung Finsk Lantbruksingeniör

söker för några månader inackordering i Stockholm eller dess närhet i bildad familj där ungdom finnes. Benäget svar med pris under adress Hålsingfors, Fru A. Ohman, Kapstensgatan 16.

Ateljé Sländan

Konstnärslig ledare Fru Olga Nyblom.

I våra lokaler Regeingssg. 57, 1 tr. anordnas från och med okt. mån. kurser i praktisk klädsmå med tillskärning, barnklädsmå, linnesöm, broderi, spetsöm, tyllträdning, stickning och virkning, jämte andra prydnadsarbeten för dräkten och hemmet.

KURSLEDARE. Fru Hilda Ryding, M:me Antoinette Lamy-Norberg, Fröken Märta Adelsköld, diplomée de l'Institut de Coupe de Paris.

Anmälningar mottagas av Ateljé Sländan, Saltsjö-Storängen. Tel. Storängen 16 och efter d. 1:sta okt. även Regeingssg. 57, Stockholm. 4 friplatser finnas, av vilka 2 disponeras av Konstnärningen. Prospekt på begäran.

Systrarna E. Nilssons Sömnadsskola

(flyttat från Rådmansg. 8 till Jungfrug. 5, Sthlm). Kurserna i Kläd- och Linnesömnad börja åter den 1 sept. Allm. tel. Ö. 3017. Prospekt på begäran.

Aringsbergs Helpension för flickor

har den 1 sept. förflyttats till

Teleborgs Slott,

högt beläget i skog vid sjö 3 km. fr. Växjö. Modern inredning, komfort, värmeledning. Undervisning meddelas enl. fackskolans kurser i alla skolämnen t. o. m. 8:de klassen samt i musik. Den 15 sept. börjar en särskild kurs för unga flickor, vilka önska lära hushåll och all slags sömnad samt förkovra sig i språk. Exam. skolköklär. Infödda språkär. ELSA KJELLANDER Teleborg, Växjö. Rikstel. Växjö 199.

GOSSKOLA.

Rektor Laurells Skolhem på Fimmersta, adr. Moholm. Kurser till Ring II på reallinjen. Friskt lantliv, pålitlig tillsyn, god värd. Rek. särskilt för elever i behov av individuell undervisning. Musiklektioner. Skolans 14:de läsår. Prospekt och ref. Telefon: Moholm 61 A.

Furuhems Husmodersskolas

kurser på 3-6 mån. börja den 21 sept. Grundlig undervisning av Ex. lär. i matlagning, bakning, konservering, slakt, dukning, vävnad, konst-söm, linnesöm, knypping, läderplastik m. m. Gott hemliv. Härligt läge vid västkusten. Prosp. m. porto. Tel. Bästads 109. Postadress: Malen.

Sjökvarns Husmodersskola

BOX 23, EMMABODA. börjar ny termin 15 sept.-20 dec. Undervisning i: matlagning, bakning, slakt, konservering, födoämneslära av skolköklär., linte.e. kapp- och klädsömnad, vävnad, lär. genom. Birgittaskolan. Kurs 375 kr. inkl. inackordering. Skog, sjö, tennis, ridhäst.

ÖNNESTADS

i Krist:s Län - 1868 grundade

Folkhögskola

Avdelningen för kvinnliga elever - vinterkurs - börjar 1 nov. 5 män. rent teoretisk kurs, förberedande för skolköklärlärautbildning, seminarier m. m. Allm. bildande. Utm. undervisningsmöjligheter. Stipendier av statsmedel. Billig. Prosp. mot 40 öre porto gen. rektor Yngve Melander, Önnestad.

Bokbinderilektioner

givas av Anna Ericsson, 6 Grevg. 1 tr., Sthlm. A. Ö. 406 98. Verktyg till salu. Tolvårig undervisningsvana.

Tyska

av ansedd familj önskar bostad och vivre i gott hem i Stockholm i utbyte mot 2 ä 3 timmars lektioner dagligen. Skicklig att undervisa såväl i sitt eget språk som i engelska och franska. Dipl. lärarinna. Finaste referenser, även svenska. Närmare å

Stockholms Uthyrningsbyrå,

Stureplan 6, Stockholm.

En liten lyckoböna.

Babys första klädning i skärt eller ljustblått tillklippt med arbetsbeskrivning Kr. 3.50. En förtjusande modell, som barnet kan ha fr. 6 mån. till nära 2 år. Till landsorten mot postförskott. Fru B. LIDBÄCK. 53 Valhallav. Stockholm. Riks 5826.

Ishais,

reumatiska och nervsmärtor, skönhetsvård behandl. effektivt. REUMINSTITUTET, Mästersamuelsg. 18, II, hiss. Sthlm. Allm. Norr 20993. Mot.: 11-3.

TILL SALU

Villa vid Saltsjöbanan inneb. 7 rum, 2 kök m. m. säljes billigt eller bytes mot bostadslägenhet. Stockholms Uthyrningsbyrå, Fastighets-Agenturen. Stureplan 6, Stockholm.

Ny hushållskurs

1 okt.-20 dec. Prospekt mot porto. Överstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick, Sandvik, Smål. Burseryd.

Årgångarna

1897, 1898, 1899, 1900, 1901 och 1902 av Idun inbundna och i utmärkt skick till salu, efter hänväsende till Fru C. Anderson, Hamng. 2, Söderhamn.

Hjördis Sandström,

f. d. elev vid R. And. musiksk. m. fl. medd. pianounderv. Säkr. kl. 5-7 em. R. T. 75703.

I Genève

Fransyska giver lekt. i språk, piano-spelning o. målning. Tillfälle till bra o. billig helinack. Närmare upplysning gm Kamrer Edm. Janse, Regeingssg. 99, Stockholm.

Mattis Kosacks Skola

BRAHEG. 7 B, STOCKHOLM. Rt. 701 56. Lämnar undervisning i all sorts praktisk klädsömnad samt målning.

Junge schwedische Dame

findet Pension in Grelfswald zu 17 jähriger Tochter. Nähere Auskunft gibt Läröverksadjunkt Kropp, Örebro, Angelgatan 2.

I officersfamilj

på egend. nära Sthlm finnes tillfälle för en ung bild. flicka att tillsammans med några kamr. lära hushåll och allt vad därtill hör und. erf. husmors ledn. samt fullst. kurs i kläd-, linnesöm, handarb. o. väv. för dugl. lär. Glatt hemliv, god omvårdn. Trevl. gästrum. Svar till Box 43, Järna.

PIX-pojken på äventyr.

Ja faderväll, du kära hembygdsstrand.
En tröst, att PIX man får i alla land.

Askar 50 öre, påsar 25 öre.

Det rena
oblandade
Cacao-pulvret

NAMNET CLOETTA GARANTERAR
En ren och oblandad cacao. Råvaran
kommer mättad av tropikernas sol och kräver
inga främmande tillsatser, hemligheten ligger
i rostningen och cacaons ytterligare bered-
ning. Cloettas specialrecept, baserat på de-
cenniers erfarenhet, frambringar den delika-
taste cacao. Det vet publiken, och det märks
på den oavbrutet stegrade förbrukningen av

Cloettas

GULD-CACAO

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arvika: *Arvika Nyheter.*

Avesta: *Avesta-Posten.*

Borlänge: *Borlänge Tidning.*

Borås: *Borås Tidning.*

Engelholm: *Engelholms Tidning.*

Eskilstuna: *Eskilstuna-Kuriren.*

Falun: *Falu-Kuriren.*

Gävle: *Gefle-Posten.*

Halmstad: *Hallandsposten.*

Hedemora: *Södra Dalarnes Tidning.*

Hudiksvall: *Hudiksvalls-Tidningen.*

Hälsingborg: *Hälsingborgs Dagblad.*

Härnösand: *Härnösands-Posten.*

Höganäs: *Höganäs Tidning.*

Hörby: *Hörby Dagblad.*

Jönköping: *Smålands Allehanda.*

Kalmar: *Barometern.*

Karlskrona: *Karlskrona-Tidningen.*

Karlstad: *Värmlands Läns Tidning.*

Katrineholm: *Katrineholms-Kuriren.*

Landskrona: *Landskrona-Posten.*

Linköping: *Östgöten.*

Ludvika: *Ludvika Tidning.*

Luleå: *Norrbottnens-Kuriren.*

Lysekil: *Lysekils-Posten.*

Malmö: *Skånska Aftonbladet.*

Mariestad: *Tidning för Skaraborgs län.*

Mora: *Mora Tidning.*

Norrköping: *Norrköpings Tidningar.*

Nyköping: *Södermanlands Nyheter.*

Nässjö: *Nässjö-Tidningen.*

Skövde: *Skaraborgs Läns Annonsblad.*

Sollefteå: *Sollefteå-Bladet.*

Sundsvall: *Sundsvalls-Posten.*

Säter: *Säters Tidning.*

Söderhamn: *Söderhamns Tidning.*

Trelleborg: *Trelleborgs Allehanda.*

Uddevalla: *Bohusläningen.*

Umeå: *Västerbottnens-Kuriren.*

Upsala: *Tidningen Upsala.*

Visby: *Gotlänningen.*

Västervik: *Västerviks-Tidningen.*

Växjö: *Nya Växjöbladet.*

Örebro: *Örebro Dagblad.*

Örnsköldsvik: *Örnsköldsviks-Posten.*

Östersund: *Jämtlands-Posten.*

